

Закон о исплати ратне штете, 1923.

Садржај

Закон о исплати ратне штете

Правилник за извршење Закона о исплати ратне штете

Уредба о Управи за ликвидацију ратних штета

Упутства Управе за ратну штету за правилан и једнообразан рад по свима пословима око исплате ратне штете

Правилник о судовима и накнади штете у пограничним крајевима

Обзнана Управе за ратну штету о набавкама на рачун репарације

Додатак формулари

4255

CENTAR ZA INFORMACIONO I
DOCUMENTACIONO DELATNOST
Inv. br. 3617
SIG

18. Св.

ЗБИРКА ЗАКОНА

Св. 18.

протумачених и објашњених
судском и административном
праксом

Издаје ГОЈКО НИКЕТИЋ

ЗАКОН

О ИСПЛАТИ РАТНЕ ШТЕТЕ

са Правилником за његово извршење, —
Уредбом о управи за ликвидацију ратних
штета, — Упутством општинским судо-
вима за правилан и једнообразан рад по
свима пословима око исплате ратне штете,
— и Правилником о судовима и накнади
штете у пограничним крајевима.

БЕОГРАД
ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА ГЕЦЕ КОНА,
1. Кнез Михаилова 1.
1923.

37172

ЗАКОН

О

ИСПЛАТИ РАТНЕ ШТЕТЕ

ДОСУЂЕНЕ ПО УРЕДБИ О НАКНАДИ ШТЕТЕ
ОД 30. ЈУНА 1920. ГОД., СА ДОЦНИЈИМ ЊЕНИМ
ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА
ОД 29. НОВЕМБРА, 1922. ГОД.

Чл. 1. — Досуђена накнада ратне штете грађанима, установама и самоуправним телима предратне Краљевине Србије и Црне Горе исплаћује се са два и по процентном државном рентом, која се овим Законом установљава; добрима која се добијају на име репарација из држава осуђених уговорима о миру на накнаду ратне штете; и најзад, готовим новцем у онолико, колико је то овим Законом прописано.

Види чл. 10.—13. овога Закона,

Чл. 2. — Два и по процентна државна рента, којом се исплаћује ратна штета састоји

се из државних обвезница са нормалном вредности од 1000 динара које гласе на доносиоца и које носе два и по од сто годишњег интереса од номиналног износа.

Ова је рента са згодитцима (лутријска рента) и носи име: Лутријска два и по процентна државна рента за ратну штету.

Свака хиљада таквих обвезница чиниће засебну серију Свака обвезница поред броја серије којој припада, носиће и свој редни број у серији почев од 1 до 1000.

На тим обвезницама поред жига државног стајаће утиснут потпис Министра Финансија и председника Управе за Ратну Штету.

Тип ових обвезница утврдиће се Правилником који за службу са овим обвезницама пропише Министар Финансија у споразуму са Управом за ратну штету.

Обвезницама су придодати купонски табаци.

Види чл. 3.—5. овога Закона.

Чл. 3. — Обвезнице ове два и по процентне државне ренте амортизују се за 50 година рачунајући од 1. јануара 1924. по амортизационом плану, који ће, за сваку наредну годину утврђивати Управа државних дугова у

месецу децембру пред наредну годину и објављивати у Службеним Новинама. Обвезнице, којима се буде платила роба, коју држава на име репарације по уговорима о миру буде примила и грађанима продавала, или оне, којима се буде платила купљена роба из ратног плена као и обвезнице на основу којих се буде набавила роба из држава осуђених на накнаду ратне штете, сматраће се такође као амортизоване, и број обвезница на тај начин амортизованих придодаће се броју обвезница, које ће се путем извлачења амортизовати, и тај број стављати свагда у амортизациони план за наредну годину.

Извлачење обвезница за амортизацију вршиће Управа Државних Дугова, почев од 1. јануара сваке године. Бројеве извучених обвезница за амортизацију објављиваће Управа преко Службених Новина најдаље до краја јануара сваке године.

Види чл. 2., 4. и 5. овога Закона.

Чл. 4. — Интерес који носе ове обвезнице, плаћаће се по поднетим купонима годишње у назад на свима државним касама почев од 1. фебруара сваке године. Ненаплаћени интерес застарева за годину дана.

Амортизоване обвезнице путем извлачења плаћаће се на свима државним касама почев од 1. марта сваке године у номиналном износу. Неподигнуте суме за наплату извучених амортизованих обвезница застаревају за пет година.

Застарели интереси и застареле суме за наплату извучених амортизованих обвезница припадају фонду ратних инвалида.

Државне касе, код којих буду исплаћени купони и извлачењем амортизоване обвезнице, имају исплаћене купоне и обвезнице испослати Управи државних дугова у року од три месеца по исплати њиховој.

Исплаћене купоне и исплаћене амортизоване обвезнице Управа ће спаљивати сваке године.

Управа државних дугова изводиће сваке године у месецу јуну обрачун застарелог интереса и застарелих извлачења амортизованих обвезница, па застарели интерес и застареле извучене обвезнице наплатиће на државној каси и предати Фонду ратних инвалида.

Види чл. 2., 3. и 5. овога Закона.

Чл. 5. — Обвезнице ове два и по процентне државне ренте играју на згодитке. Згодитака има сваке године 188, од којих је једна

од 1,000.000 динара, два по 500.000 динара, пет по 200.000 динара, десет по 100.000 динара, двадесет по 50.000 динара, 50 по 20.000 динара и 100 по 10.000 динара, али тако да за сваку парну годину буду толики згодици, а за сваку непарну за половину мањи.

Извлачење згодитака вршиће Управа државних дугова по серијама и бројевима обвезница почев од 15. фебруара сваке године.

Извучени згодици биће објављени преко Службених Новина, а имају се платити на свима државним касама по одбитку 10% за фонд ратних инвалида.

Неподигнути згодици застаревају за годину дана у корист истог фонда.

Касе код којих буду згодици исплаћени, имају у року од месец дана испослати Управи државних дугова одбијени проценат од згодитака, и суме на тај начин добивене Управа ће предати фонду ратних инвалида.

Види чл. 2.—4. овога Закона.

Чл. 6. — Овим обвезницама, гарантованим државом, признаје се право, да се могу купити за пупалне масе, полагати у кауцију, употребити за фондове, задужбине и депозите јавних бла-

гајница, као и право на све повластице које имају остале државне обвезнице.

Ове ће се обвезнице котирати на свим домаћим берзама.

Са овим обвезницама по номиналној вредности могу се плаћати сви предмети купљени као ратни плен, с којим држава буде располагала и који буде народу продавала, као што ће се тим обвезницама плаћати сви предмети које држава у натури на име репарација буде добивала од непријатељских држава, по међународним уговорима, а које буде народу уступала без добити. Са тим обвезницама најзад могу се вршити набавке у натури, како је овим Законом прописано.

Види чл. 7. овога Закона.

Чл. 7. — Сваке године уносиће се у државни буџет сума за исплату интереса за прошлу годину на све неамортизоване обвезнице, као и потребна сума за исплату амортизованих обвезница путем извлачења и за исплату згодитака.

Величину ових сума утврђиваће Управа државних дугова и благовремено достављати Министру Финансија.

Али, Народна Скупштина пре вотирања

буџета, може према буџетској могућности повећати број обвезница, које се имају амортизовати исплатом у готовом новцу, али та исплата има се вршити првенствено имовно слабијима и пострадалим од елементарних непогода, што ће се у финансијском закону за ту буџетску годину утврдити.

Према величини фонда за ратну штету и средствима његовим одређиваће Министарски Савет, на предлог Министра Правде, којим категоријама оштећених лица, с обзиром на њихов слаб економски положај и њихове потребе, може се исплаћивати аконто ратне штете новчана помоћ у највећем износу од 5000 динара. О извршењу ове одлуке стараће се Управа за ратну штету.

Види чл. 6. овога Закона.

Чл. 8. — Сву службу по овим обвезницама врши Управа државних дугова.

Све послове око репарација у натури вршиће Управа за ратну штету при Министарству Правде.

На челу Управе налази се одбор од 11 лица, образованог на следећи начин.

По једног представника трговачке, инду-

стријске, занатске и радничке коморе, као и савеза земљорадничких задруга бира Министарски Савет из три кандидата које предложи ова тела; два члана бира Народна Скупштина из своје средине. Два члана и председника Управе поставља Министарски Савет на предлог Министра Правде. Једанаести члан са правом решавања јесте директор Управе за ратну штету.

Управа се бира на годину дана.

Овај одбор решава о свима питањима поруџбина, набавака, распореда и ликвидирања накнаде ратне штете.

Види чл. 9. овога Закона.

Чл. 9. — Управа за ратну штету чим буде конституисана, имаће дужност да према целокупној величини досуђених ратних штета, а најдаље у року од шест месеци по обнародовању овог Закона, израчуна и утврди број обвезница са којима се оштећени имају исплатити, узимајући за тај прорачун у обзир одредбе чл. 10. овог Закона.

Чим се на овај начин утврди целокупан број обвезница, које се имају издати, Управа за ратну штету доставиће то Управи државних дугова на даљи рад.

Види чл. 10. овог Закона.

Чл. 10. — Сви грађани, којима су судови за накнаду ратне штете досудили оштету, као и све установе и сва самоуправна тела, која буду добила такве пресуде, имају се са својим извршним пресудама, а према позиву Управе за ратну штету објављеном у Службеним Новинама и обнародованом у свима општинама, а најдаље у року од три месеца од дана у општини обнародованог позива, пријавити својим општинским судовима ради укњижења њихових пресуда у књиге, које ће Управа за ратну штету прописати. По извршеној пријави оштећени грађани задржаће пресуде код себе до замене са обвезницама и боновима. Лица, која се буду налазила по служби, или каквом сталном послу ван границе пређашње краљевине Србије и Црне Горе имају се са својим пресудама у овереном препису пријавити непосредно Управи за ратну штету.

У погледу горњег рока изузимају се случајеви где је задоцњење оправдано, о чему решава Управа за ратну штету, чија је одлука извршна.

Општински судови биће дужни у року којим Управа за ратну штету одреди свршити сав

тај посао и такве испуњене књиге испослати Управи за ратну штету која ће им према тим књигама доставити потребан број обвезница и бонова кад их добије од Управе државних дугова као и послати потребне суме новаца за исплату пресуда за ратну штету.

Лицима, чија оштета износи мање од 5000 динара, преостаци од 1000 (јединице, десетице стотине) исплатиће се у готовом новцу. Осталим лицима чија оштета износи преко 5000 динара, преостаци од 1000 (јединице, десетице, стотине) неће се никако исплаћивати, већ ће се те суме укупно сабране заменити обвезницама и у таквом облику предати фонду ратних инвалида.

Тако исто лицима, чија досуђена накнада штете износи од 100.000 динара до 500.000 дин. одбиће се 3%, а преко те суме 5% пре замене са обвезницама, па ти одбици у укупном износу, замењени са обвезницама, имају се предати фонду ратних инвалида.

Пресуде за накнаду ратне штете, које на тај начин буду замењене обвезницама и боновима, општински судови биће дужни испослати Управи за ратну штету у року, који им ова одреди.

Распис Министра Правде ОБр. 260. од 11. јануара, 1923. год.: Закон о исплати ратне штете досуђене по Уредби о Накнади Штете од 30 јуна јуна 1920. год., и њеним изменама, публикован у „Службеним Новинама“ од 14. децембра 1922. год предвиђа на који ће се начин исплаћивати штета досуђена од стране судова за ратну штету. Како сам намеран да сав претходни посао свршим што пре, нарочито ради тога, да не би из техничких разлога наступио никакав застој, то сам одлучио да се одмах приступи припремним радовима. Пошто према закону један део око припреме за исплату пада и на општинске судове, то наређујем томе начелству, да одмах по пријему овога расписа, објави свима подручним општинским судовима и грађанству следеће: „Да општински судови сходно чл. 10. зак. о исплати ратне штете, **одмах позову све оштећене грађане**, који имају извршне пресуде судова за ратну штету, ради уписа њихових пресуда у привремене спискове, које ће спискове доцније Управа за Ратну Штету заменити нарочитим књигама. Спискови треба да садрже ове рубрике: име и презиме оштећеног; место одакле је; име суда који је донео пресуду; претрпљена штета; допунски трошкови; целокупна досуђена сума; примедба: да ли је и шта — у ком износу — и од које власти примио на име накнаде штете. Судови ће бити дужни одмах приступити томе послу око пописа. Према чл. 27. пом. зак. све пресуде нижих судова, у колико не би до 1. фебруара о. г. биле размотрене и пресуђене код виших судова, сматра-

ће се, као извршне, и њихов износ има се пријавити као коначно утврђен. Ако постоје жалбе оштећених лица на виши суд, дужан је виши суд, да те жалбе расправи у року од два месеца. У тим случајевима грађани ће пријавити онолико, колико им је првостепени суд признао, с тим да се накнадно изврши евентуална исправка. По извршеној пријави, оштећени грађани задржаће пресуде код себе, до замене обвезницама и боновима. Како пом. чл. 10. закона предвиђа, да се лицима, чија оштета износи мање од 5000 динара преостаци од 1000 (јединице, десетице и стотине) имају исплаћивати у готовом новцу, то ће судови израчунати целокупан износ сума, које се имају исплаћивати, у готовом новцу. Кад општински судови заврше тај посао известиће надлежно средско начелство о укупном оштећењу у тој општини, означивши појединачно све податке из појединих рубрика. Средска начелства доставиће те податке, кад их прикупе из свих општина у срезу, окружном начелству, сређене по општинама. Окружно начелство ће те податке упутити Министарству Правде, за Управу Ратне Штете. Пошто се овде ради о претходном пропису, то је потребно да се он сврши што пре, да би се знало колики ће број обвезница да се штампа. Министарство Правде, због великог броја обвезница, већ је предузело мере да би се обвезнице што пре штампале. Управа за Ратну Штету прописаће накнадно какве књиге се имају водити код општинских судова у смислу чл. 10. закона. Тек кад те књиге буду прописане, тећи ће рокови из тога члана

10. закона. Препоручује се начелству, да предње објави свима оштећенима, да би се могли пријавити, а општинским судовима изда наређење да цео тај посао око овога пописа одмах отпочну.

Обзнана Управе за Ратну Штету Бр. 1783. од 17. фебруара, 1923. год.: Расписом Господина Министра Правде од 11. јануара ове год. ОБр. 260., који је објављен у Бр. 20. „Службених Новина“ од ове године, позвани су сви грађани којима су судови за накнаду ратне штете досудили оштету, да се са извршним пресудама пријаве за упис својим општинским судовима. У вези овог расписа и чл. 10. зак. о исплати ратне штете, Управа за ратну штету овим накнадно позива сва лица, као и све установе и самоуправна тела која су такве пресуде добила, а која се до сада нису пријавила за упис, да се са својим извршним пресудама најдаље у року од три месеца од дана кога је овај оглас у општини обнародован пријаве својим општинским судовима. Лица, која се у овом року својом кривицом не пријаве, губе право на накнаду досуђене штете по чл. 13. зак. о исплати ратне штете. Она лица, која се налазе на служби или каквом сталном послу ван границе пређашње Краљевине Србије и Црне Горе, имају се са својим пресудама у овереном препису пријавити непосредно Управи за ратну штету, а у року од три месеца од дана обнародовања овога огласа у „Службеним Новинама“. Како се према чл. 10. зак. о исплати ратне штете и горњем распису Г. Министра

Правде привремени спискови за упис пријава имаду заменити нарочитим књигама, то Управа наређује свима општинским судовима: 1.) Да овај оглас одмах, а најдаље у року од десет дана обнародовања у „Службеним Новинама“, обнародују у својим општинама и позову грађанство које се до сада није пријавило, да му се са извршним пресудама одмах пријави ради уписа, а најдаље у року од три месеца од дана обнародовања у општини. 2.) Да по пријему овога расписа одмах уреде књигу за уписивање пријаве по обрасцу ниже изложеном. У ову књигу општински ће судови увести из привременог списка све пријаве по реду, како су у списку уведене биле и наставити даље увођење пријава оних лица која се досада још нису пријавила, све до горе одређеног рока. 3.) По истеку горњег рока за увођење пријава, суд ће књигу закључити назначивши: колико је пријава уведено и кога је дана књига закључена, па то оверити потписом председника и деловође и печатом општинским. Тако испуњену и закључену књигу, Суд ће преко Начелства среског, а ови преко Начелства окружних доставити Министарству Правде за ову управу. За тачност и исправност ових књига одговорни су председник и деловођа општинског суда по чл. 24. зак. о исплати ратне штете. Начелницима окружним и среским препоручује се, да настану, да се оглас одмах обнародује у свима општинама њиховог подручја, и да се по истоме у свему поступи. Образац књиге, коју општински судови имају водити по чл. 10. зак. о исплати ратне

штете, и у коју имају извршити увођење из привремених спискова, овакав је. (Види у Додатку формулар Бр. 1.)

Види чл. 1. и 11.—13. овога Закона.

Чл. 11. — Накнада штете без допунских трошкова, према извршним судским пресудама, исплаћује се потпуно обвезницама како је то чл. 10. овог Закона прописано.

Лицима, којима су извршеном судском пресудом досуђени допунски трошкови, ти допунски трошкови, ако не износе већу суму од 100.000 динара, исплатиће се обвезницама.

У случајевима кад су досуђени допунски трошкови већи од 100.000 динара, вишак допунских трошкова преко те суме исплатиће се једном половином обвезницама, рачунајући само пуне хиљаде, а остатак боном за репарацију, којим се може оштећени обештетити у природи преко Управе за ратну штету. Ове бонове издаваће Управа за ратну штету и они гласе на име и не могу се преносити. — Ови бонови не носе никакав интерес.

Ако би једно исто лице имало више штета досуђених по већем броју извршних пресуда, за примену горње одредбе за исплату допунских

трошкова те се досуђене штете неће сабирати.

За утврђивање права на допунске трошкове, који су пресудама признати нису потребни никакви накнадни докази сем судске пресуде којом су они досуђени.

Члан 65. Уредбе о накнади штете од 20. јуна 1920. године овим се укида.

Види чл. 1., 10., 12. и 13. овога Закона.

Чл. 12. — Лица која су раније добила позајмице у новцу из средстава добивених са секвестрираних имања или иначе ради обнове својих оштећених имања или радњи, морају у року од једне године дана од дана обнародовања овог Закона вратити те позајмице и тек по повраћају тих позајмица издаће им се обвезнице и бонови за досуђену накнаду ратне штете и допунских трошкова. Ако су ове позајмице учињене у страниј монети или у крунама курс за повраћај тих позајмљених сума одређиваће Управа за ратну штету у споразуму са Министром Финансија.

У случајевима, где је држава давала стоку на приплод или иначе, или каква друга добра на употребу или уживање, на одређено или неодређено време, вредност стоке и добара од-

биће се од досуђене накнаде штете, а остатак исплатити обвезницама и боновима. —

Исто тако одбијање извршиће се и у случајевима, где су оштећени добили извесне предмете од Дирекције плена, или преко државних и самоуправних власти, ако то извршним-судским пресудама није већ обрачунато. —

У свим тим случајевима, где у пресудама или при пријему ова добра нису процењена, или су цењена по предратној вредности, Управа за ратну штету наредиће накнадну процену, водећи рачуна о вредности њиховој у времену када су примљена од дотичних лица. —

Онде где би вредност примљених добара или стоке премашила износ досуђене ратне штете, вишак вредности по процени има се вратити у новцу Управи за ратну штету у року од шест месеци од дана пријема и унети у фонд за ратну штету. —

Лица која су већ извршила наруџбине са више од 50% од свога оштећења, 50% ће им се признати, а 50% мораће да врате фонду у року од три године од дана пријема робе. Управа за ратну штету може обзиром на потребе предузећа и народну привреду тај рок продужити. —

Кад ова лица буду исплатила ових 50% добиће у одговарајућем износу обвезнице. Те обвезнице не играју на згодитке и амортизацију. дотле, док не буду предате оштећеном. —

Лица која су извршила наруџбине веће од свога оштећења, вишак преко оштећења морају исплатити Управи за ратну штету у року од шест месеци. —

Наређење Управе за ратну штету о повраћајима има снагу извршне пресуде. —

У свима горњим случајевима водиће се рачуна о одредби чл. 11. овог Закона.

Види чл. 1., 10., 11. и 13. овог Закона

Чл. 13. — Они, који се у одређеном року својом кривицом, не пријаве за исплату накнаде ратне штете на начин како је у чл. 10. речено, губе право на исту накнаду.

Чим тај рок прође Управа за ратну штету утврдиће једном за свагда целокупан број изда- тих обвезница и тај број објавити преко Служ- бених Новина. Према том броју одређиваће се број обвезница, које се имају извлачењем амор- тизовати сваке године.

Види чл. 1, и 10. — 12. овога Закона.

Чл. 14. — Управа за ратну штету објав-

љиваће преко општинских власти шта се и по којој цени може набављати у природи на име репарација у државама осуђеним на исте.

Види чл. 15. и 16. овога Закона.

Чл. 15. — Грађани и установе, који би хтели, да примљене обвезнице или бонове за ре- парацију, амортизују у природи из непријатељ- ских држава у смислу међународних уговора, имају ту своју жељу пријавити написмено не- посредно, или преко својих општинских власти, или преко земљорадничких задруга, или комора, Управи за ратну штету и на реверс депоновати обвезнице, односно бонове у потребном износу онде, где буде Управа за ратну штету наредила.

Ова пријава може бити појединачна, и за- једничка од више оштећених по међусобном споразуму. По одобрењу поруџбина Управа ће примити депоноване обвезнице и бонове у из- носу суме закључене погодбе, и уништити их, кад се набавке буду реализовале.

Види чл. 14. и 16. овога Закона.

Чл. 16. — Управа за ратну штету може и сама вршити набавке на рачун накнада у на- тури из држава, које су на исту осуђене и пред-

мете на такав начин прибављене за обвезнице и бонове продавати.

Види чл. 14. и 15. овога Закона.

Чл. 17. — Државне поручбине одобрава Економско Финансијски Комитет Министара.

Види чл. 18. и 19. овога Закона.

Чл. 18. — Поручбине на рачун репарација вршиће се тако да се од годишњих одобрених контингената обезбеђује за приватне потребе оштећених лица 50%. Ако за приватне потребе овај проценат у поручбинама не би био исцрпљен, на рачун тога мањка могу се вршити поручбине за државу и њене потребе и обратно.

За поручбине на рачун контингента за 1923. год. одредиће Економско-Финансијски Комитет Министара однос приватних поручбина према државним.

Види чл. 17., 19. и 20. овога Закона.

Чл. 19. — Сва добра која држава добије од држава осуђених на накнаду ратне штете, а нису за државне потребе намењена упућиваће се Управи за ратну штету која ће их распоређивати на све округе предратне Краљевине Србије и Црне Горе водећи рачуна о насељу, по-

требама и оштећености, тих округа, и продавати за обвезнице и бонове.

Види чл. 18. и 20. овога Закона.

Чл. 20. — Првенство на сва добра, која се буду ма којим путем по овом Закону набавила од држава дужних да плате ратну штету, имају породице погинулих у рату којима је досуђена инвалида, затим инвалиди, потом лица чије су куће попаљене и лица чија штета не прелази 5.000 динара и најзад у последњем реду остали оштећени грађани и установе.

Види чл. 18. и 19. овога Закона.

Чл. 21. — За исплату сума у новцу (Чл. 9. ов. Закона) за покриће трошкова око штампања обвезница и бонова и око службе по тим обвезницама, за покриће трошкова Управе за ратну штету као и за олакшање буџетских сума за исплату интереса, амортизованих обвезница путем извлачења и згодитака, установљава се фонд за ратну штету у који улазе: суме добивене ликвидирањем секвестриране непријатељске имовине, суме добивене продајом ратног плена, суме добивене од прихода и продаје безвласничких имања у областима присаједињеним предратној Краљевини Србији и Црној Гори у 1913 год.,

суме које држава буде добила у готовом новцу од држава осуђених на плаћање ратне штете по уговорима о миру, суме позајмица које се по чл. 12. овога Закона имају вратити ако су те позајмице даване из прихода секвестрираних имања, као и суме о којима говори чл. 12. овога Закона.

Овим фондом рукује Управа за ратну штету. Он се налази на приплоду код државне Хипотекарне банке. Сваке године на дан 1. јануара Управа за ратну штету објављиваће стање овога фонда преко Службених Новина.

Види чл. 9. и 12. овога Закона.

Чл. 22. — Распродаја безвласничких имања има се извршити у року од три године, рачунајући од дана обнародовања овог Закона, и то путем јавне лицитације и само грађанима наше државе.

Породице погинулих у рату којима је досуђена инвалидска потпора, инвалиди и оштећени до 5.000 динара, могу измирити куповну цену ових имања обвезницама, али само у толико у колико им је накнада ратне штете досуђена. Остала пак лица половину куповне цене

ових имања могу платити обвезницама а другу половину имају платити готовим новцем.

Види чл. 25. овога Закона.

Чл. 23. — Министар Правде и Министар Финансија дужни су подносити Народној Скупштини сваке године у јануару месецу извештај о раду на исплати ратне штете за минулу годину као и стање фонда за ратну штету.

Види чл. 24. овога Закона,

Чл. 24. — Све државне и самоуправне власти дужне су одазвати се позиву и наређењима Управе за ратну штету и пружати јој помоћ и сарадњу при извршењу овога Закона.

За неизвршење тих наређења Управа за ратну штету има право казне до 500 динара. Против ове изречене казне има места жалби Министру Правде. Ако Министар Правде у року од месец дана не донесе решење по изјављеној жалби изречена казна сматра се за извршну.

Види чл. 23. овога Закона.

Чл. 25. — Управа за ратну штету образоваће се и предузети послове по овоме Закону чим он буде обнародован.

Док се не буду издале обвезнице и бонови,

место обвезница и бонова служиће извршне судске пресуде.

Управа за ратну штету предузеће одмах обрачунавање досад примљене и поручене робе у Немачкој за државна надлештва и приватне установе и приватна лица и ту робу распоређивати према њеној намени. Она ће тако исто распоредити и продати до сада примљену а не-продату робу из Немачке, као и извршити обрачунавање до сад издатог материјала окрузима и предузећима и извршити потпуно ликвидацију досадањег рада око исплате ратне штете.

Види чл. 26.—28. овога Закона.

Чл. 26. — По обнародовању овога Закона престају важити они прописи Уредбе о накнади штете од 30. јуна 1920. и правилника издатих на основу те Уредбе који би били у противности са одредбама овога Закона.

Управа за ликвидацију ратне штете образована на основу Уредбе од 17. маја 1922. год., замењује се Управом за ратну штету образованом по овоме Закону, задржавајући своју досадању унутарњу организацију, у колико ова не би била измењена одредбама овога Закона.

Види чл. 25., 27. и 28. овога Закона.

Чл. 27. — Пресуде нижих судова за ратну

штету, у колико не би до 1. фебруара 1923. г. биле расмотрене и пресуђене код виших судова, сматраће се за извршне. Но по онима, по којима постоје жалбе оштећених виши их је суд дужан у року од даља два месеца расправити. Ако ове последње виши суд ни у овом року не расправи спровешће их Управи за ратну штету, која ће их коначно расправити и пресудити.

Оштећени пак и са оним неизвршним пресудама до горе предвиђених рокова могу се до половина њихови износа обештећивати у природи по прописима овог Закона.

У случају где ни прве судске инстанције нису расматрале ни пресудиле ратну штету те судске инстанције имаће свршити тај посао у року од пет месеци од дана обнародовања овога Закона.

Начелна Одлука Опште Седнице Касациононога Суда Бр. 3729. од 18. маја, 1923. год.: Господин Министар Правде актом својим од 4. маја ове године Бр. 2287, доставио је Касационом Суду: 1) како је приметио да Касациони Суд враћа Вишим Судовима за Ратну Штету нерасмотрене акте по споровима за накнаду штете, које му шаљу ти судови на основу чл. 58. б. Уредбе о изменама и допунама у Уредби за накнаду штете с разлога, што

Касац. Суд налази да је његова надлежност за разматрање тих спорова по поменутом чл. 58. б. престала према Закону за исплату штете чл. 27. и 28. и 2) како му се судови обраћају и траже објашњење по томе шта ће радити по тим предметима, по чл. 58. б. Уредбе за које је био надлежан Касациони Суд, и да ли ће их упућивати на одлуку Управи за ратну штету; па је тражио, да се донесе начелна одлука о овим питањима. Касациони Суд у Општој Својој Седници проучио је ово питање и све односне прописе, па је нашао: Одредбама чл. 27. и 28. закона о исплати ратне штете досуђене по Уредби о накнади штете од 30. јуна 1920. године са доцнијим њеним изменама и допунама, хоће се да се једном расправе и ликвидују код првостепених и виших судова за ратну штету све радње које се односе на потраживања оштећених за ратну штету до предвиђених рокова: 1-ог фебруара, односно 1. априла 1923. године, и да се те радње пренесу на Управу за ратну штету при Министарству Правде, која ће их „**коначно расправити и пресудити**“, а по жалбама од стране оштећених, поднетих ма из ког разлога, „**да доноси коначну одлуку.**“ Према овоме, оне пресуде виших судова — па и Касационог Суда у својству вишег суда — за ратну штету по којима постоје жалбе оштећених, ако их виши суд није расправио до 1. априла 1923. године, као и потраживања ратне штете, која се код прве судске инстанције размотре и пресуде до 14. маја 1923. године, ако су по њима поднете жалбе према члану 28. истог Закона, —

Управа за ратну штету размотриће и по њима донети коначну одлуку. И ако изриком није предвиђено, поменути члан 27. односи се на радњу Касационог Суда у случајевима чл. 58. б. Уредбе о изменама и допунама у Уредби о накнади штете од 27. јуна 1921. године и његова надлежност у смислу другог става пом. чл. 27. Закона престала је као и за више судове за ратну штету, односно Касациони Суд у својству вишег суда за ратну штету, на дан 1. априла 1923. године и према члану 28. пом. закона прешла на Управу за ратну штету. Одредбе пом. чланова 27. и 28. не односе се и на потраживања ратне оштете и по њима донете пресуде од стране специјалних нижих и виших судова и то: судова индустријских, рударских и др. предузећа и за жељезнице — (чл. 31. и 36. Уредбе о накнади штете); суд за грађевине и споменике, који имају национални, верски, индустријски или уметнички значај из чл. 64. исте Уредбе, јер су то судови који имају више стручно обележје по редовни нижи и виши судови за ратну штету и њихове пресуде виших судова одмах су „извршне“ према измењеном чл. 36. односно 64. пом. Уредбе; и најзад, 9. нижи и други виши суд за штићенике наше државе, избеглице и добровољце и штете учињене имовини српских и црногорских грађана ван територије Србије и Црне Горе, који су у смислу члана 9. поменуте Уредбе образовани и са засебним правилником за извињање и суђење потраживања штете од стране тих лица. Да је овакав смисао поменутих чл. 27. и 28. о исплати

ратне штете изводи се из ових аргумената: 1) Што су ти чланови — 27. и 28. у Закону о исплати ратне штете, дошли после одредбе чл. 26. истог Закона, по чијем првом одељку, „по обнародовању овог Закона престају важити они прописи Уредбе о накнади штете од 20. јуна 1920. године издатих на основу те Уредбе, који би били у противности са одредбама овога закона и т. д.“ 2) Што су дошли и после одредаба: последњег одељка чл. 11. истог Закона, којим је укинута чл. 65. пом. Уредбе; чл. 31. истог Закона, којим је укинута пропис чл. 13.а. Уредбе о изменама и допунама у Уредби о накнади штете; члана 13. истог закона, који предвиђа губитак права на накнаду штете оштећених, који се у одређеном року својом кривицом не пријаве за исплату ратне штете на начин како је у чл. 10. речено и т. д. Све ове одредбе показују јасну намеру законодавчеву да ликвидује све радње код нижих и виших судова за ратну штету, у које улази и Касациони Суд, и да даљу радњу по истима пренесе на Управу за ратну штету. Са изложеног Касациони Суд, на основу тачке 1. § 16. Закона о своме устројству, одлучује: 1. Да је надлежност Касационог Суда у својству вишег суда, за ратну штету, као и у случајевима чл. 58.б. пом. Уредбе о изменама и допунама престала 1. априла 1923. год. и коначна расправа и пресуђење прешло је на Управу за ратну штету; 2. Да се горе пом. одредбе чл. 27. и 28. Закона о исплати ратне штете не односе и на специјално-стручне судове за ратну штету из чл. 31. и 36. пом. Уредбе и девети нижи

и други виши суд образован по чл. 9. исте Уредбе. Ова је одлука обавезна за све дотичне Судове и Управе за ратну штету.

Види чл. 25., 26. и 28. овога Закона.

Чл. 28. — Све жалбе које би се од стране оштећених ма из кога разлога подизале упућују се Управи за ратну штету која по истима доноси коначну одлуку.

Види чл. 25.—27. овога Закона.

Чл. 29. — Министру Правде ставља се у дужност да образује судове за оцену ратне штете оних лица који нису били поданици предратне Краљевине Србије и Црне Горе, а која живе или су живели дуж војишта према Србији и Црној Гори, а штета им је учињена у току 1914. и 1915. године

Уређење и поступак ових судова прописале се Правилником, који ће издати Министар Правде, држећи се начела садржаних у Уредби о накнади штете од 30. јуна 1920. године.

Издаци око устројства ових судова унеће се у буџет Министарства Правде.

Распис Министра Правде Обр. 2530. од 3. јуна, 1923. год.: На основу чл. 29. Закона о исплати ратне штете од 29. новембра 1922. год. и Правилника Бр. 2443. од 25. маја ове год. издатог

на основу пом. Закон. прописа, на накнаду штете имају права лица наше народности, која нису били поданици предратне Краљевине Србије и Црне Горе а живе или су живела дуж војишта према Србији и Црној Гори и штета им је ратом проузрокована 1914. и 1915. године. На основу чл. 11. пом. Правилника позивају се ова оштећена лица да у року од три месеца поднесу пријаве општинама, а у Босни и Херцеговини котарским уредима, где им је штета учињена или где данас живе. *Рок за пријаву ове штете почиње тек од 1. августа ове године и траје до свршетка октобра ове године.* После истека остављеног рока право на накнаду ратне штете застарева, јер се овај рок неће продужавати. Пријаве имају да поднесу и она лица, која су их раније поднела Деветом Суду за ратну штету у Београду, а нису имала права на накнаду пре Закона о исплати ратне штете, било да по њима још није донета коначна одлука, било да су одбијена. Оштећенима ће се досуђивати само штете у непокретностима и покретностима. Пријава ће се подносити на штампаним пријавама. На случај да штампаних пријава нема, пријава штете извршиће се на обичној хартији, на којој треба исписати исте рубрике. У њој ће се тачно назначити предмети за које се накнада тражи, начин оштећења, величина штете сваког предмета по вредности у времену и месту причињеног оштећења или уништења, збир целокупног тражења у динарима, да ли је штета раније, кад и где пријављена и накнада тражена, да ли је подносиоцу познато шта је

по том ранијем тражењу урађено и напоследку име, презиме, занимање и место старовања (улица и број) подносиоци. За све штете пријава се подноси само на једном месту. На пријави се не лепи никаква такса ако тражена накнада не прелази 50.000 динара. Преко ове суме такса се лепи унапред по чл. 18. пом. Правилника. Поднете пријаве општине, односно котарски уреди, заводиће у спискове, издаће подносиоцу реверс и урадити све остало што им је Правилником стављено у дужност. Велики ће жупани преко подручних им органа саопштити грађанству предњи позив, старати се о његовом извршењу и давати сва потребна упутства оштећенима, како би своју штету могли боље и правилније пријавити. Обзнана грађанству извршиће се на начин, како се саопштавају и друге наредбе државних власти, назначујући први и последњи дан за подношење пријаве. Писмене обзнане истаћи ће се на видном месту. Важност и хитност овога посла изискују да сваки службеник у свему испуни одређену му дужност, зато се препоручује великим жупанима да у делокругу своје надлежности контролишу извршење ове наредбе од стране општина односно котарских уреда.

Види Правилник о судовима и накнади штете у пограничним крајевима.

Чл. 30. — Овлашћује се Министарски Савет да путем Краљеве Уредбе са законском снагом реши питање о ликвидацији накнаде штете

оним лицима, која спомиње члан 29. овог Закона.

Издаци за ове потребе утврђују се са буџетом.

Види чл. 29. овог Закона.

Чл. 31. — Укида се пропис чл. 13. а. Уредбе о изменама и допунама у Уредби о накнади штете од 30. јула 1920. године.

Чл. 32. — Овлашћује се Министар Правде и Министар Финансија да сваки у кругу своје надлежности, а по саслушању одбора при Управи ратне штете, прописују правилнике потребне за извршење овога закона.

Види Правилник за извршење Закона о наплати ратне штете.

Чл. 33. — Овај Закон ступа у живот чим га Краљ потпише и у Службеним Новинама буде обнародован.

Препоручујемо Нашим Министрима Правде и Финансија да овај Закон обнародују, а свима Нашим Министрима да се о његовом извршењу старају, властима пак наређујемо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покуравају.

ПРАВИЛНИК

ЗА ИЗВРШЕЊЕ ЗАКОНА О ИСПЛАТИ РАТНЕ ШТЕТЕ

ОД 11. МАЈА, 1923. ГОД., БР. 10015.

Чл. 1. — Да би се по чл. 1. Закона о исплати ратне штете, од 29. новембра 1922. год. могла исплатити и ликвидирати ратна штета грађанима, установама и самоуправним телима предратне Краљевине Србије и Црне Горе, — установљена је у смислу чл. 8 истог Закона, Управа за Ратну Штету при Министарству Правде.

Види чл. 1. и 8. Зак. о исплати ратне штете.

Чл. 2. — Управа за Ратну Штету има свој печат са натписом: „Министарство Правде Управа за Ратну Штету“ и састављена је из једанаест лица: из председника и два члана, које поставља Министарски Савет, на предлог Ми-

нистра Правде; два Народна Посланика, које бира Народна Скупштина; и по једног преставника: трговачке, индустријске, занатске и радничке коморе као и Савеза Земљорадничких Задруга, које бира Министарски Савет, од три кандидата које предложи ова тела. Једанаести је члан са правом решавања, Директор Управе за Ратну Штету.

Управа овако састављена, бира се на годину дана.

Види чл. 3. — 7. овога Правилника.

Чл. 3. — На челу Управе стоји Председник; а за њим заузимају ред и ранг: два члана, који су постављени од стране Министарског Савета, на предлог Министра Правде, за тим, чланови народни посланици; представник Савеза Земљорадничких Задруга, трговачке, индустријске, занатске и радничке коморе, и Директор Управе, који је у исто време и референт Управе.

Види чл. 2. и 4. — 7. овога Правилника.

Чл. 4. — Управа за Ратну Штету, састављена на напред поменути начин, решава о свима питањима накнаде штете као и о издацима из Фонда Ратне Штете, пуноважно, кад су присутни на седници, најмање 6 чланова.

Од ових шест чланова пуноважне су само онда донете одлуке, кад седници, овако састављеној, присуствује ма и један члан наменован од стране државе (Министарског Савета, по предлогу Министра Правде).

При решавању и гласању, у случају једнаке поделе гласова, председник, односно његов заступник, имају одлучујући глас.

Види чл. 2., 3. и 5. — 7. овога Правилника.

Чл. 5. — Седнице Управе држе се у време, које Председник Управе закаже и одреди. У случају одсутности Председника замењује га најстарији члан по рангу.

Види чл. 2. — 4., 6. и 7. овога Правилника.

Чл. 6. — Седницама Управе присуствује, поред чланова, и секретар Управе, који ће водити записник рада и одлука, које Управа буде доносила.

Види чл. 3. — 5. и 7. овога Правилника.

Чл. 7. — Секретар Управе биће лице које Министар Правде постави од чиновника подручне му струке, а на предлог или у договору са председником Управе за Ратну Штету.

Види чл. 5. — 6. овога Правилника.

Чл. 8. — Управа за Ратну Штету, поред одлука, које ће доносити по Закону за исплату ратне штете, дужна ће бити да на захтев Господина Министра Правде даје потребна мишљења по свима питањима, кад то затражи Министар Правде, а тичу се и односе на спорове по Закону о ратној штети.

Види чл. 9. овога Правилника.

Чл. 9. — Одлуке, које доноси Управа за Ратну Штету извршне су.

Но, ако одлуке не би биле на закону основане, може их Министар Правде задржати од извршења, као надзорна власт Управе за Ратну Штету.

Види чл. 8. овога Правилника.

Чл. 10. — Управа за Ратну Штету стараће се, да се досуђена ратна штета исплати грађанима, установама и самоуправним телима предратне Краљевине Србије и Црне Горе онако, како је то предвиђено у чл. 1. Закона о исплати ратне штете.

Управа ће доносити све потребне одлуке, по захтеву грађанских и правних лица, која јој се са извршним пресудама пријаве за ратну штету.

Види чл. 1. Зак. о исплати ратне штете,

Чл. 11. — Управа ће имати дужност, да у договору са Министром Финансија према чл. 2. Закона, пропише тип обвезница од 2¹/₂ процента државне ренте и гледати и настојавати, да се што пре израде обвезнице и бонови, са којима се оштећени ратом имају исплатити.

Управа ће у смислу чл. 9. истог Закона утврдити број обвезница, према целокупној величини досуђених ратних штета, узимајући за тај прорачун у обзир одредбе чл. 10. Закона о исплати ратне штете.

Види чл. 2., 9. и 10. Зак. о исплати ратне штете

Чл. 12. — Управа ће, у смислу чл. 10. Зак. о исплати ратне штете, позвати све оштећене грађане и правна лица, да се у законском року пријаве за исплату ратне штете извршним пресудама општинским судовима. А општински ће судови бити дужни, у року који им Управа одреди, свршити сав посао око пријава, књижења и свег осталог што је предвиђено чл. 10. тог Закона.

Види чл. 10. Зак. о исплати ратне штете.

Чл. 13. — Кад обвезнице буду одштампане и израђене, Управа ће предузети кораке и на-

редити исплату пресуда у смислу чл. 10. и 11. Зак. о исплати ратне штете.

Види чл. 10. и 11. Зак. с исплати ратне штете.

Чл. 14. — За лица, која су раније добила позајмице у новцу из средстава добивених од се-квестираних имања, Управа ће поступити по наређењима чл. 12. пом. Закона.

Види чл. 12. Зак. о исплати ратне штете.

Чл. 15. — Управа за Ратну Штету дужна је бити преко општинских власти објављивати, шта се и по којој цени може набављати у натури на име репарација у државама осуђеним на исте, кад за то прикупи податке, — чл. 14. Закона.

Види чл. 14. Зак. о исплати ратне штете.

Чл. 16. — Управа за Ратну Штету доносиће одлуку о репарацијама у натури, у колико се тиче набавака приватних лица.

У питањима државних набавака не може доносити никакве одлуке, пошто је за то надлежан Економско-Финансијски Комитет Министара који одређује за 1923. годину колики део нашег контингента у натури има да припадне држави, а колики део има да буде резервисан за приватна лица.

Види чл. 17.—19. Зак. о исплати ратне штете.

Чл. 17. — Управа за Ратну Штету предузеће обрачунавање до сад примљене робе у Немачкој, за државна надлештва, приватне установе и приватна лица, и ту робу распоређивати.

Она ће тако исто распоредити и продати до сада примљену а непродату робу, као и извршити обрачуне до сад издатог материјала о-крузима, предузећима и извршити потпуно ликвидацију досадањег рада ако исплате ратне штете (чл. 25. Закона).

Види чл. 25. Зак. о исплати ратне штете.

Чл. 18. — Управа за Ратну Штету доносиће одлуке по свима споровима, који буду дошли пред њу на решење, по Закону о исплати ратне штете, као и по свима осталим питањима, предвиђених прописима истог Закона.

Види чл. 27. Зак. о исплати ратне штете.

Чл. 19. — Ради извршења Закона о исплати ратне штете, у смислу одредбама овог Правилника, Управа за ратну штету има следеће своје одсеке, установљене Уредбом од 20. маја пр. године Бр. 27621. и то:

- а) административни;
- б) благајнички;
- в) књиговодства и

г) одсека за робу.

Делокруг ових одсека прописан је Уредбом од 20. маја пр. год. а допуњаваће се у будуће, према потреби, упутима и наредбама Управе за ратну штету.

Плате и положај особља, како указног тако и неуказног регулисани су Уредбом, поменутом у овом члану.

Администацијом Управе руководи Директор, који је јуједно и референт Управе, као што је у чл. 3. овог Правилника казано.

Директор поставља и отпушта служитеље и раднике и одређује им плате и наднице, али о томе на наредном састанку дужан је извесити Управу за ратну штету.

Он даје и осуства чиновницима и осталом особљу, до три дана, а преко тога рока Управа за ратну штету.

Његова је дужност, поред осталог, да у свакој седници Управи реферише о текућим пословима и да се стара о извршењу свију одлука Управе за Ратну Штету.

О нарочитим наградама особљу и комисијама за пријем и распоред материјала решава Министар Правде.

Директор је у смислу чл. 64. Зак. о државном рачуноводству за касу наредбодавац, за све издатке по буџету. Он може сам одобравати личне и материјалне издатке до 5000 дина. а преко те суме само по постојећим одлукама Управе, док се буџет не одобри.

Види Уредбу о управи за ликвидацију ратних штета.

Чл. 20. — Исплата досуђених штета и других издатака из Фонда ратне штете, вршиће се под надзором Месне Контроле, у чије ће име бити додељен Управи један нарочити рачуноиспитач коме ће се за надзор спољних радова и прегледа магацина издавати месечно награда коју ће одредити Министар Правде.

Чл. 21. — Председник и сви чланови Управе добијаће на име награде, из Фонда за ратну штету, по 150 динара од сваке седнице, којој су били присутни; а секретари Управе по 80. динара на дан.

Ова ће им се награда исплаћивати при крају месеца у којој су седнице обављене.

Но сем ове награде, Министар Правде може, на предлог Управе, донети одлуку да се неком члану изда и посебна награда за радове и по-

слове, које овај ван седница изради, кад за то потребе буду.

Дневнице и путне трошкове члановима Управе за Ратну Штету и награде особљу и комисијама око пријема и издавања материјала одређиваће Министар Правде за сваки конкретан случај.

Чл. 22. — Правилник за поједине одсеке прописавће Директор Управе.

Чл. 23. — Управа за ратну штету може сав материјал и друге предмете који нису потребни држави ни оштећеним лицима продавати лицима и предузећима која немају пресуде о ратној штети, а за готов новац с обзиром на све трошкове и царину.

Чл. 24. Измене и допуне овог Правилника, у колико се у току рада покажу као потребне и целисходне, извршиће се само наредбама Министра Правде.

Овај Правилник важи од дана потписа.

УРЕДБА О УПРАВИ ЗА ЛИКВИДАЦИЈУ РАТНИХ ШТЕТА

ОД 20. МАЈА 1922. ГОД., БР. 27621.

Глава Прва. Организација Управе.

Чл. 1. — Ради васпостављања привредног живота земље установљава се у смаслу чл. 90. Закона о накнади штете нарочита Управа за ликвидацију ратне штете са задатком да предузме и изврши исплату и ликвидацију ратних штета досуђених по закону.

Види чл. 9. и 26. Зак. о исплати ратне штете,
— и чл. 19. Правилника за извршење Закона о исплати ратне штете.

Чл. 2. — Управа се оснива као посебна установа, под надзором Министарства Правде. Она ће у административном погледу имати полошај одељења Министарства Правде.

Види чл. 19. Правилника за извршење Закона о исплати ратне штете.

Чл. 3. — На челу Управе налази се Директор у рангу Начелника Министарства.

Чл. 4. — Управа се дели на следеће одсеке:

- а) административни;
- б) благајнички;
- в) књиговодство;
- г) одсек за робу.

Шефови одсека имају ранг инспектора Министарства.

Види чл. 19. Правилника за извршење Закона о исплати ратне штете.

Чл. 5. — Указно особље Управе именује Краљ на предлог Министра Правде. У указно особље улазе: директор, шефови одсека, књиговође и писари. Остало особље је неуказно.

Плате и остале принадлежности службеника Управе једнаке су платама службеника истога положја у Министарству Правде.

Књиговође имају три класе, са платом од 7.000.—, 6.000.— и 5.000.— динара.

Министар Правде има права да одреди и посебне награде стручном особљу ако то интереси послова у Управи захтевају.

Чл. 6. — Административни одсек води

бригу о целокупној преписци; он спрема одговоре и решења и руководи општим пословима Управе, у правном и административном погледу.

Види чл. 7., 18. и 9. ове Уредбе.

Чл. 7. — Благајнички одсек управља новчаним средствима. Он се стара о издатцима по отвореним кредитима. Он наплаћује примања Управе.

Благајнички одсек нарочито се стара о примањима Управе за продату робу примљену на рачун репарације.

Види чл. 6., 8. и 9. ове Уредбе.

Чл. 8. — Одсек књиговодства водиће књиге о целокупној обавези ратне накнаде, о примањима добивеним на рачун накнаде, како у новцу тако и у природи.

Види чл. 6., 7. и 9. ове Уредбе.

Чл. 9. — Одсек за пријем и руковање робом стара се о пријему, преносу, и увођењу робе у магацинске књиге, као и о издавању робе.

Овај одсек ће се старати о роби и другим предметима које држава буде примила на основу одредбе уговора о миру, као репарације за пре-

трпљену штету, ако не би особеним решењем Министарског Савета, неком другом телу било поверено старање о овим објектима.

Одсек ће се старати о пријему, преносу и смештају и робе коју држава поручује за своје потребе на основу репарације.

Одсек ће се старати најзад и о оним предметима које буду наручивала приватна лица и корпорације, као и јавноправна тела, ако се те поруџбине врше преко Управе, или ако поручилац тражи да се управа стара о овоме и ова се прими тога посла.

Види чл. 6.—8. ове Уредбе.

Чл. 10. — Ближе одредбе о раду појединих одсека, њихова права и дужности, однос њиховог особља и поступак при извођењу послова који су додељени Управи, прописује Министар Правде Правилником и посебним решењима.

Види чл. 22. Правилника за извршење Закона о исплати ратне штете.

Чл. 11. — Потребна новчана средства за извршење послова Управе унеће се у државни буџет (чл. 80. Закона о накнади штете).

Употреба кредита и исплата издатака врши се под надзором месне контроле, у чије ће име

бити додељен Управи један нарочити рачуноиспитач.

Види чл. 20. Правилника за извршење Закона о исплати ратне штете.

Чл. 12. — До одобрења потребних кредита у државном буџету овлашћује се Министар Правде да може из новчаних средстава намењених репарацијама, а нарочито из имовине секвестрираних непријатељских добара, ставити Управи средства за исплату трошкова.

Ови издаци вршиће се на терет кредита који се имају државним буџетом отворити и сматраће се као привремена позајмица. Налоге за исплату издаје директор, а до суме чији ће износ одредити Министар Правде у споразуму са Министром Финансија.

Види чл. 2. и 3. Правилника за извршење Закона о наплати ратне штете.

Чл. 13. — Поред редовног особља Управе установљава се при Управи и Саветодавни Одбор од седам чланова који ће давати мишљење о свима питањима која му буду упућена од стране Министарства Правде или Управе за ликвидацију ратних штета, а тичу се примене ове Уредбе и Закона о ратној накнади. Директор Управе

улази у састав Саветодавног Одбора по положају и руководи седницама Одбора.

Чланове Саветодавног Одбора именује Министар Правде. Он им одређује својим решењем и хонорар од одржане седнице.

Види чл. 2. и 3. Правилника за извршење Закона о исплати ратне штете.

Глава Друга. Ликвидација штете.

Чл. 14. — (Укинут чл. 1. и 10.—13. Зак. о исплати ратне штете).

Чл. 15. — (Укинут чл. 1. и 10.—13. Зак. о исплати ратне штете).

Чл. 16. — (Укинут чл. 1. и 10.—13. Зак. о исплати ратне штете).

Чл. 17. — (Укинут чл. 1. и 10.—13. Зак. о исплати ратне штете).

Чл. 18. — Док се не предаду бонови, сваки оштећени може на подлози своје извршне пресуде користити се свима правима која има ималац бонова, а нарочито моћи ће вршити поруцбине на терет репарације, у смислу одредаба ове Уредбе.

Види чл. 1., 10.—13. и 15. Зак. о исплати ратне штете.

Чл. 19. — Министар Правде одредиће почетни и крајњи рок до кога се имају пријавити оштећена лица чија је штета утврђена извршном пресудом, за пријем бонова. Ко се у том року, који не може бити краћи од 6 месеци, не пријави, његова пресуда ће се сматрати као застарела и неће моћи добити накнаду по том основу.

Види чл. 1. и 10.—13. Зак. о исплати ратне штете.

Чл. 20. — (Укинут чл. 1. и 10.—13. Зак. о исплати ратне штете).

Чл. 21. — (Укинут чл. 1. и 10.—13. Зак. о исплати ратне штете).

Чл. 22. — (Укинут чл. 1. и 10.—13. Зак. о исплати ратне штета).

Чл. 23. — Министар Правде овлашћен је да покретну и непокретну имовину поданика непријатељских држава а по саслушању Саветодавног Одбора, може дати оштећенима на име досуђене им накнаде, по Закону о накнади штете, у истој вредности и за исту или сличну употребу. Министар Правде може се користити овим овлашћењем из чл. 77. Закона о накнади штете, само у изузетним случајевима потпуног упропашћења

појединих лица. Он може, у таквим случајевима, из имовине наведене у претходном ставу, давати накнаду и у новцу у највећем износу једне четвртине недосуђене накнаде.

Види чл. 22. Зак. о исплати ратне штете.

Чл. 24. — (Укинут чл. 1. и 10.—13. Зак. о исплати ратне штете).

Глава трећа. О наруџбинама на име репарације.

Чл. 25. — Сваки оштећени грађанин коме је досуђена ратна штета има права да на подлози досуђене суме изврши поруџбине оних предмета које бивше непријатељске државе дају на име репарација, у смислу постојећих међународних уговора и споразума.

Начин како ће се вршити поруџбине, биће регулисан посебним Правилником који ће издати Министар Правде. Док тај Правилник не буде прописан наруџбине ће се вршити преко Управе за ликвидацију ратне штете, која ће их спроводити одељењу за извршење уговора на даљи поступак у смислу прописа уговора о миру и његових додатака. Сваки поручилац дужан је поднети уз молбу и закључени уговор са нема-

чком кућом у два примерка и четири копије на француском језику.

Управа ће спроводити ове поруџбине, кад их одобри, на даљи рад делегацији у Паризу.

Свако оштећено лице може наручити на подлози бонова ратне штете или пак на подлози пресуде о досуђеној ратној штети, до износа од 30% досуђене штете, оне артикле које бивше непријатељске државе дају и буду давале на име репарације.

Лица чије оштећење не прелази 5000 динара, могу сама или удружена да врше од једанпут поруџбине за целу суму досуђене накнаде.

Види чл. 26.—36. ове Уредбе.

Чл. 26. — Поједина оштећена лица могу се удружити било у правна лица или корпорације, било у нарочите заједнице само за тај циљ, да би се заједничком поруџбином, на подлози укупних својих бонова, могли користити прописом чл. 25.

У оваком случају међусобни однос ових оштећених лица расправиће се по њиховом уговору или по статуту корпорације коју су основали. Сваки члан и учесник оваке једне заједнице губи право на индивидуално обештећење

и добиће исплату своје штете само преко заједнице.

Види чл. 25. и 27. — 36. ове Уредбе.

Чл. 27. — Лица која су извршила поруџбине за 30% свога бона могу накнадно поново вршити поруџбине, ако за то буде могућности.

Види чл. 25., 26 и 28. — 36. ове Уредбе.

Чл. 28. — Свака поруџбина има се пријавити Управи. Поруџбине се одобравају редом како су стигле. Ако постоји немогућност задовољења свих наручилаца, Управа ће одобравати прво мање па тек онда веће поруџбине. Кад се исцрпи један контигент, биће код наредног контигента првенствено узете у обзир пријаве које нису биле извршене.

При поруџбинама ће се у опште давати првенство оним артиклима који служе обнови земље и њене привреде. О томе доноси одлуку по саслушању Саветодавног Одбора, економско финансијски комитет Министара.

Види чл. 25. — 27. и 29. — 36. ове Уредбе.

Чл. 29. — Ако оштећена лица не учине толике поруџбине да исцрпе контигент предмета одређени на име репарација или ако нарочити

интереси обнове земље то траже, Министар Правде, по саслушању Саветодавног Одбора, може одобрити и поруџбине других лица које поручују објекте неопходно потребне за обнову земље и крајева пострадалих ратом. При овим поруџбинама поручилац даје обавезу да ће Управи исплатити целокупну вредност поручених предмета у року од три до десет година, рачунајући од дана довоза поручених објеката у земљу.

Овај рок одређује економско финансијски комитет Министара, с обзиром на природу предузећа које се подиже на овај начин.

На овако кредитиране суме поручилац је дужан платити годишње Управи интерес 3%.

За безбедност тражбине према поручиоцима Управа ће ставити хипотеку на предузеће поручиоца, за које се врши поруџбина, а може предузети и друге мере обезбеђења које налази за потребне. Коначну одлуку о томе доноси Министар Правде, пре одобрења поруџбине.

Види чл. 25. — 28. и 30. — 36. ове Уредбе.

Чл. 30. — Пропис чл. 29. примењује се аналого и на случајеве где би један оштећени поручио артикле чија вредност премаша његово

оштећење а у погледу разлике између износа оштећења и величине поруџбине.

Види чл. 25. — 29. и 31. — 36. ове Уредбе.

Чл. 31. — Царина као и сви трошкови око преноса и смештаја поручених објеката, и у случају кад се о томе стара Управа за ликвидацију ратних штета, падају на терет поручиоцима и они их имају накнадити Управи, пре коначног пријема тих објеката.

Она роба коју држава узима на рачун репарација ослобађа се царина. За такву робу Управа ће увек царинарницу извештавати благовремено.

Види чл. 25. — 30. и 32. — 36. ове Уредбе.

Чл. 32. — Поручилац не може одрећи пријем испоручне робе, коју надлежни за пријем органи приме као исправну. Ако би ипак то учинио, Управа ће исту путем јавне продаје, или на основу одлуке Саветодавног Одбора, уступити оним оштећеним који буду желели да је купе ради препродаје. Та продаја има се извршити под условом прописаним у чл. 25. овог закона и обавезом купчевом да купљену робу не препродаје скупље од 15 процената куповне цене.

Разлику која би наступила услед ове продаје између вредности робе и куповне цене, трошкове и дневнице, сноси поручилац. Ову тражбину Управа ће судским путем остварити. Такве тужбе судови ће узимати у поступак по одредбама главе четрнаесте Законика о поступку судском у грађанским парницама.

Види чл. 25.—31. и 33. — 36. ове Уредбе.

Чл. 33. — Одељење књиговодства водиће нарочите књиге о порученим стварима, о њиховом износу, о задужењима и у опште о свима пословима и односима који буду проистекли из овакога начина обештећења.

Види чл. 25.—32. и 34. — 36. ове Уредбе.

Чл. 34. — Лица која су до сада извршила поруџбине саобразиће се прописима ове Уредбе у погледу својих односа према држави. Одлуку о томе доноси Министар Правде.

Види чл. 25.—33., 35. и 36. ове Уредбе.

Чл. 35. — Питање обрачуна Управе за ликвидацију ратних штета са наручиоцима, у погледу курса златне марке према папирним маркама и курса папирне и златне марке или друге

стране монете према динару, решиће економско финансијски комитет Министара.

Види чл. 36. ове Уредбе.

Чл. 36. — Управа ликвидације ратних штета одредиће курс предратних динара према данашњем у пресудама по одлуци економско финансијског комитета.

Види чл. 35. ове Уредбе.

Глава четврта. Посебна наређења.

Чл. 37. — Износ сума добивених од ликвидирања имовине непријатељских поданика достављаће одељење за секвестар са потребним означањима Управи за ликвидацију ратних штета, на руковање и употребу. Ове суме ће се одвојено књижити а служиће циљевима обештећења.

Види чл. 1. и 20. Правилника за извршење Закона о исплати ратне штете.

Чл. 38. — Све суме позајмица и помоћи издане из средстава добивених од секвестриране имовине, имају се вратити, и њихов износ, у колико представља објекат за ликвидацију има се предати Управи за ликвидацију ратних штета.

Чл. 39. — За све предмете примљене у

натури од Дирекције Ратног Плена, у колико односна лица нису оштећена и поднесу као доказ судске пресуде о томе, тражиће наплату Управа за ликвидацију ратних штета, и исплаћене суме употребиће на своје сврхе.

Чл. 40. — Државне поруџбине на рачун репарација одобрава економско финансијски комитет.

Види чл. 17. Зак. о исплати ратне штете.

Чл. 41. — За све објекте које држава поручи и прими ни име репарације, у колико нису примљене на основу обештећења државе као такве, држава се има задужити вредношћу њиховом код Управе за ликвидацију ратне штете. За отплату овога дуга у буџетски прорачун има се уносити сваке године (100) сто милиона дин.

Види чл. 1., 17. и 18. Зак. о исплати ратне штете.

Чл. 42. — Поједине државне и привредне установе које су поручиле или и примиле на име репарација предмете потребне за рад, задужиће се такође код Управе, на своје име, и биће дужне да даду годишње отплате дуга, из прихода својих. Величина тих отплата биће утвр-

ђена споразумом Министра Правде и Министра Финансија.

Види чл. 1., 7. и 17.—19. Зак. о исплати ратне штете.

Чл. 43. — Самоуправна тела могу се користити правом поруџбине тек после приватних лица.

Са већ закљученим или и извршеним поруџбинама самоуправних тела поступиће се по пропису чл. 34.

Види чл. 1., 7. и 20. Зак. о исплати ратне штете.

Чл. 44. — Ближе одредбе за извршење ове Уредбе прописаће Министар Правде.

Ова Уредба ступа на снагу од дана објаве у „Службеним Новинама“.

УПУСТВО

УПРАВЕ ЗА РАТНУ ШТЕТУ

ОД 18. ЈУЛА, 1923. ГОД., БР. 18872.

СВИМА ОПШТИНСКИМ СУДОВИМА НА ТЕРИТОРИЈИ ПРЕДРАТНЕ КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ И ЦРНЕ ГОРЕ ЗА ПРАВИЛАН И ЈЕДНООБРАЗАН РАД ПО СВИМА ПОСЛОВИМА ОКО ИСПЛАТЕ РАТНЕ ШТЕТЕ

Први део. Поступак.

Предходне напомене.

Средства за исплату ратне штете Управа за ратну штету послаће општинским судовима преко надлежних власти. Како су од средстава за исплату за сада израђене само обвезнице 2¹/₂ процентне државне ренте, а не и бонови за репарацију, и како Управа за ратну штету за сада на располагаже готовим новцем, у колико је и њиме исплата по закону прописана, — то ће се од стране Управе доставити општинским судо-

вима у место бонова за репарацију „књига потврда о неиздатом бону“, а у место готовога новца „књига потврда о неисплаћеном новцу“. Из прве књиге општински судови ће издавати потврду о неиздатом бону, а из друге књиге потврду о неисплаћеном готовом новцу на ону суму на коју дотично оштећено лице по закону има права. Уникат ових потврда општински судови ће увек задржати, а дупликат дотичном оштећеном издати. Коначна исплата по овим „потврдама“ накнадно ће се ликвидирати.

Пријем средстава за исплату

Општински судови од одређених власти примаће потребан број обвезница по нумерама и серијама, пребројавањем сваке обвезнице по наособ, а не по назначењима која у том погледу садрже пакети у којима су оне упаковане. Од истих власти општински судови ће примити и „књиге потврда о неиздатом бону“, као и „књиге потврда о неисплаћеном новцу“.

О пријему свега овога општински судови ће издати дотичним властима писмену потврду.

Са примљеним обвезницама судови се задужују у нарочитој књизи, ако немају депозитног дневника на страни „примања“.

Припреме за исплату.

Пре непосредне исплате, општински судови ће се добро упознати са Законом о исплати ратне штете од 29. новембра 1922. године, и овим упуством, које у својем II делу садржи и потребно објашњење закона. Потом ће општински судови на уобичајени начин објавити грађанству, да ће отпочети са исплатом извршних пресуда о досуђеној ратној штети.

У овом погледу мора се нарочито имати на уму:

1) Да се исплата има вршити само по извршним оригиналним пресудама о досуђеној штети.

По овереним преписима извршних пресуда, моћи ће се исплата захтевати и учинити једино у томе случају, ако пријављено лице наведе вероватан узрок, због кога оригинал не може поднети, а поред тога приведе и два пунолетна грађанина који ће јамчити, да ће они материјално одговорати за сву штету, која би због непредаје оригинала могла наступити. Без таквог јемства, као и у случају датог јемства, ако је представка по оцени општинског суда невероватна, застаће се са сваким даљим радом и

предмет послати Управи за ратну штету на решење.

2) Исплата се има вршити само по оним извршним пресудама, које су код дотичног општинског суда благовремено пријављене и у општинске књиге уведене (члан 10. Закона о исплати ратне штете), као и по оним извршним пресудама, које из оправданих разлога нису могле бити укњижене у остављеном року, али за које је Управа за ратну штету донела своје решење о оправданости задоцњења.

Оштећена лица која се у одређеном року ради књижења нису пријавили, нити су одоцњеност пријаве код Управе за ратну штету оправдали, немају права на исплату ратне штете, — чл. 13. пом. Закона.

Исплату ратне штете по означеним пресудама може захтевати и потребне изјаве давати само оно лице на чије име дотична пресуда о досуђеној оштини и гласи, или његов пуномоћник са специјалним пуномоћијем које се по закону тражи за пријем новца. То пуномоћије подноси се општинском суду на увиђај у оригиналу, а препис његов прилаже се односним актима.

Ако је ратна штета досуђена каквом правном лицу или установама у опште, исплату ће моћи захтевати и потребне изјаве давати само њихови законски представници.

Ако је ратна штета досуђена маси кога умрлог лица, или би дотично лице коме је оштета досуђена, умрло после изречене пресуде, онда ће ову исплату моћи захтевати и потребне изјаве давати наследници дотичнога лица, ако је питање о наслеђу расправљено и ако су наследници пунолетни, о чему се имају и докази поднети. Ако међу наследницима има и малолетних, онда ће стараоци дотичних малолетника, заједно са осталим пунолетним наследницима исплату тражити и потребне изјаве давати, подносећи том приликом и доказе о старатељству.

Ако маса није расправљена, а нема ни старалаца, онда ће општински судови, чим за такав случај сазнаду, тражити од надлежног старатељског судије да дотичном умрлом лицу за тај посао одреди заступника, који ће за умрлог исплату захтевати, потребне изјаве давати и накнаду примити.

У сваком случају, кад се за рачун масе исплата врши њеним стараоцима или одређеном

заступнику, општински судови биће дужни известити и надлежног старатељског судију о свакој таквој исплати са назначењем величине исплаћене оштете.

Дакле, само оштећено лице лично, његов пуномоћник или законски представник како је то напред изложено, може потребне изјаве за исплату давати, и само таквим лицима општински судови ће пуноважну исплату учинити, разуме се пошто се предходно увере о његовој идентичности. Према томе, лица која би се пријавила као правопримјеници по појединим пресудама, било да су то постали путем доброчинога или теретнога уговора не могу, захтевати исплату, нити им се иста може извршити. По чл. 89. Уредбе о накнади штете, правни посао између уступитеља и правопримјеника сматра се да не постоји, а досуђена штета припада инвалидском фонду. Од тога се изузимају једино преноси између крвних сродника по тазбини, и преноси између мужа и жене. Таква лица општински судови ће по поднетим доказима као пуноважне правопримјенике оштећенога сматрати и са њима, као и са оштећеним лицима поступати.

По свакој извршној и регистрованој пре-

суди, као и по оним пресудама по којима је одоцњеност књижења оправдана, општински суд ће сваког оштећеног, односно његовог пуномоћника или законског представника у кратко саслушати о захтеву исплате, одузимајући од њега оригиналну извршну пресуду. У том саслушању дотично лице мора изјавити: да ли је по поднетој пресуди примљено и колико на име почесне исплате — аконтације; да ли је по истој пресуди извршена куповина каквих добара и у ком износу; и најзад да ли је до сада по тој пресуди ма каква друга корист прибављена. При оваквом саслушању дотичноме лицу има се предочити, да ће за неистинито представљено стање ствари у том погледу, одговарати у сваком случају материјално, па и кривично где таквој одговорности буде било места по закону. Такво саслушање потписује пријављено лице ако је писмено, а ако је оно неписмено, или због какве физичке мане не може да се потпише, онда ће му се ово саслушање пред два присутна писмена сведока прочитати, један од њих потписаће га, па ће све то и они својим потписима констатовати, а такав протокол овериће председник или члан суда са деловођом.

При овоме саслушању судови ће нарочито обратити пажњу, да се изјаве појединаца слажу са констатацијама на пресудама о већ примљеној каквој накнади, или са извештајем ове Управе, Дирекције Плена, или других државних и самоуправних власти ако би их општински суд особено добио за дотично лице, или најзад са стањем ствари које би и самоме општинском суду било познато.

Обрачун за исплату.

Протокол саслушања о коме је напред реч, суд ће завести у свој деловодни протокол.

На полеђини саслушања извршиће се обрачун за исплату у свему онако, како је прописано Законом о исплати ратне штете и протумачено у објашњењу овог закона, које је изложено у II делу овог Упуства.

Ако би се при саставу таквог прорачуна појавили случајеви који ни у закону, ни у поменутом објашњењу нису предвиђени, или би поједини случајеви у опште били нејасни општинском суду, онда ће се са прорачуном застати и такав предмет послати Управи за ратну штету на објашњење

и решење, настављајући рад по осталим неспорним пријавама.

Обрачун за исплату треба да садржи: колико је оштећеноме по поднетој пресуди досуђено на име стварне штете, а колико на име допунских трошкова ако их има;

који се и колики одбитци од таквих досуда имају извршити. (Особено назначити одбитке за фонд ратних инвалида, а особено друге одбитке: аконтације, куповине добара и томе подобно); колико се оштећеноме има исплатити на име стварне штете у обвезницама или готову новцу, а колико на име допунских трошкова у обвезницама и бону за репарацију. (Особено у обвезницама, а особено у бону за репарацију).

Такав обрачун саставља и потписује општински суд са деловођом.

Исплата.

По напред састављеном обрачуну извршује се исплата.

По пресудама по којима се накнада поред обвезница има исплаћивати и готовим новцем и боном за репарацију, издаће се оштећеноме у место готовог новца писмена „*потврда*“ о томе,

да му приликом ликвидације дотична сума није исплаћена у готом новцу. У место бона за репарацију издаће се оштећеноме писмена „*потврда*“ о томе, да му приликом ликвидације није издат бон за репарацију за одговарајућу суму. Овакве писмене потврде издају се из одговарајућих књига „*потврда о неисплаћеном готовом новцу*“ и „*неиздатом бону за репарацију*“, које књиге општински судови буду заједно са обвезницама примили.

Такве потврде потписују председник или један члан општинског суда са деловођом. Уникат ових потврда остаје у дотичној књизи.

Исплата ће се вршити по особеној *признаници*, која се прикључује актима. У тој признаници мора бити означено:

- 1) по пресуди кога је суда исплата учињена;
- 2) коју је суму оштећени примио у обвезницама 2¹/₂ процентне државне ренте и под којим су бројевима те обвезнице са назначењем и њихових серија;
- 3) на коју је суму и под којим бројем и серијом примљена потврда о неисплаћеном новцу;

- 4) на коју је суму и под којим бројем и серијом примљена потврда о неиздатом бону; и
- 5) ко је исплату извршио.

Ове признанице састављају се по обрасцу Бр. 1 на крају овог Упустава.

Такву признаницу потписује оштећени ако је писмен, а исту оверавају председник или члан суда са деловођом. Ако оштећени није писмен, исплата ће се извршити у присуству два писмена сведока од којих ће један оштећеног потписати и то назначити, а и саму исплату својим потписом потврдити. И ову признаницу оверавају председник или члан општинског суда са деловођом.

Завршни послови

Одмах по свакој учињеној исплати општински судови ће увести такву исплату у нарочити „*списак извршених исплата досуђених рашних шпеша*“ који се списак има саставити по обрасцу Бр. 2. на крају овог Упустава.

У томе списку мора бити означено: 1) редни број; 2) под којим је бројем укњижена дотична пресуда у одговарајућој књизи; 3) број деловодног протокола; 4) име и презиме оштећеног лица

коме је исплата учињена; 5) место одакле је оштећени (срез и округ); 6) колико је исплаћено у обвезницама: а) на име стварне штете; и б) на име допунских трошкова; 7) на коју је суму издата потврда о неисплаћеном готовом новцу; 8) на коју је суму издата потврда о неиздатом бону; 9) колико је задржано за фонд ратних инвалида: а) на име процента 3 или 5%; и б) на име преостатака од 1.000; и 10) примедба.

Такав списак који мора бити израђен у два примерка овериће цео општински суд са деловођом. Један његов примерак суд ће задржати за себе а други примерак послаће заједно са свима предметима учињених исплата овој Управи ради коначне ликвидације и давања разрешнице. По томе списку судови ће утврдити колика је сума укупно у дотичној општини задржана за фонд ратних инвалида. О томе ће се сачинити особени извештај за Управу ратне штете, која ће по свима таквим извештајима свих општинских судова, те задржане суме заменити обвезницама и у таквом облику предати их фонду ратних инвалида.

По стању ствари које поменути спискови покажу, општински судови ће се у погледу из-

даних обвезница, раздужити у својој депозитној књизи на страни „*издавања*“.

Неиздате обвезнице, као и неупотребљене потврде из књига неиздатих бонова и неисплаћеног готовог новца — ако би их било — општински судови ће вратити Управи за ратну штету назначујући у акту тачно број употребљених потврда из књига о неисплаћеном готовом новцу и неиздатом бону за репарацију.

Други део

Објашњење Закона о исплати ратне штете.

Накнада ратне штете досуђене извршним пресудама грађанима, установама и самоуправним телима предратне Краљевине Србије и Црне Горе, исплаћује се на начин предвиђен у одредбама Закона о исплати ратне штете, који је закон донет 29. новембра 1922. године, а обнародован у 280. броју „Службених Новина“ од исте године.

По члану 10. тога Закона и објашњењу ове Управе Бр. 17924 општински судови који су надлежни да изврше предају обвезница и бонова и готовог новца оштећеним лицима, надлежни су у исто време да сами изврше и де-

таљан прорачун о томе, који се и колики одбитци имају извршити у смислу тога законског прописа при исплати сваке пресуде посебице, као и то, колики се број обвезница, евентуално и бонова и готовог новца, има дати сваком оштећеном лицу за његову извршну пресуду.

Начин исплате ратне штете предвиђен је у одредбама чл. 10., 11. и 12. пом. Закона, а средства за такву исплату у члану 1. истога Закона.

У овом законском пропису (чл. 1.) предвиђена су ова:

Средства за исплату ратне штете.

1. Обвезнице $2\frac{1}{2}$ процентне државне ренте свака од по хиљаду динара, које гласе на доносиоца — чл. 2. пом. Закона;

2. Бонови за репарацију који гласе на име оштећеног лица, а којима се оштећени могу обештетити у натури добрима која се добијају на име репарације из држава осуђених уговорима о миру на накнаду ратне штете; и

3. Готов новац у онолико, колико је то законом прописано.

Начин исплате ратне штете.

При исплати пресуда о досуђеној ратној штети закон води рачуна о томе: да ли је пресудом досуђена само накнада претрпљене штете — стварне оштете без допунских трошкова, или су поред такве штете досуђени и допунски трошкови. У оба случаја води се рачуна о величини досуда, па се за поједине случајеве и особени поступак при исплати прописује.

Пре излагања на који се начин има вршити исплата ратне штете важно је истаћи; да се код стварних штета, досуђених једном истом лицу по двама или већем броју извршних пресуда, укњижених код истог општинског суда, *врши сабирање дошичних стварних штета.* Нађена збирна сума сматра се дакле, као да је једном пресудом досуђена, па се према томе и потребан обрачун врши.

А. Исплата пресуда о досуђеној ратној штети без допунских трошкова.

Код таквих пресуда законодавац водећи рачуна о величини досуђене оштете прави разлику у начину исплате: по пресудама до 5000 динара закључно; даље, по пресудама преко 5000

до 100.000 динара акључно; затим по пресудама преко ове суме до 500.000 динара закључно, и најзад по пресудама код којих је досуда већа од 500.000 динара. О томе се говори у IV и V одељку члана 10. пом. Закона.

1. Исплата досуђене ратне штете која није већа од 5000 динара.

По таквим пресудама, оштећеним лицима досуђена сума оштете исплаћиваће се у потпуности, и то: за пуне хиљаде исплатиће се државним обвезницама $2\frac{1}{2}$ процентне државне ренте, а преостаци испод 1000 (јединице, десетице, стотине) имају се исплатити готовим новцем.

За случај овакве исплате наводи се овај пример: Пресудом је досуђена накнада штете у суми 4580 динара. Оштећеноме се издају четири обвезнице за суму од 4000 динара, а преостатак од 580 динара има се исплатити у готовом новцу.

II Исплата досуђене ратне штете преко 5000 до 100.000 динара закључно.

По таквим пресудама оштећеним лицима досуђена сума оштете за пуне хиљаде, исплатиће се државним обвезницама $2\frac{1}{2}$ процентне ренте у потпуности само у случају, кад гласе

на пуне хиљаде. Ако би било преостатака испод 1000 (јединице, десетице, стотине) такви преостаци неће се никако исплаћивати, већ ће се задржавати за фонд ратних инвалида.

За случај овакве исплате наводи се овај пример: Пресудом је досуђена накнада штете у суми 85.680 динара. Оштећеноме се издају 85 обвезница за суму од 85.000 динара, а преостатак од 680 динара припада фонду ратних инвалида.

III Исплата досуђене ратне штете преко 100.000 до 500.000 динара закључно.

Исплату оштета по пресудама у оволиком износу, закон је особено регулисао. Тако, закон предвиђа и наређује да се при исплати оваквих пресуда, од целокупне досуђене оштете има претходно одбити проценат 3% у корист фонда ратних инвалида. Остатак по одбитку тога процената исплаћује се оштећеноме обвезницама $2\frac{1}{2}$ процентне државне ренте за пуне хиљаде. Ако би било преостатака испод 1.000 (јединице, десетице, стотине) такви преостаци неће се исплаћивати оштећеноме већ се ти преостаци заједно са одбијеним процентом, задржавају за фонд ратних инвалида.

За случај овакве исплате, наводи се овај пример: Пресудом је досуђена накнада штете у суми

258.650 динара. Од те целокупне оштете одбија се проценат 3% за фонд ратних инвалида у суми 7.759.50 динара. Остатак од 250.890.50 динара има се оштећеноме исплатити обвезницама и то само у износу пуних хиљада, — дакле, за суму од 250.000 динара, а преостатак испод 1.000 у 890.50 динара припада фонду ратних инвалида. Према томе укупна сума за инвалидски фонд по овој оштини износи 8.650 динара.

IV. Исплата досуђене ратне штете веће од 500.000 динара.

По таквим пресудама исплата досуђене штете врши се у свему као и у претходном случају под III само се при исплати таквих пресуда задржава за фонд ратних инвалида не 3% већ проценат од 5%.

За случај овакве исплате наводи се овај пример: Пресудом је досуђена накнада штете у суми 650.780 динара. Од те целокупне оштете одбија се проценат 5 од сто за фонд ратних инвалида у суми 32.539 динара. Остатак од 618.241 динара има се оштећеноме исплатити обвезницама у износу пуних хиљада — дакле за суму од 618.000 динара, а преостатак испод 1.000 у 241 динара припада фонду ратних инвалида. Према томе укупна сума за инвалидски фонд по овој оштини износи 32.780 динара.

Б. Исплата пресуда по којима су оштећеним лицима, поред накнаде стварне штете, досуђени и допунски трошкови.

О исплати оваквих пресуда Закон говори у своме чл. 11. Пре излагања самога начина исплате важно је констатовати:

1) да је Закон о исплати ратне штете укинуо наређење чл. 65. Уредбе о накнади штете од 20. јуна 1920. год., и према томе за утврђивање права на исплату досуђених допунских трошкова нису потребни никакви накнадни докази сем судске пресуде којом су они досуђени;

2) да се обрачун за исплату допунских трошкова по оваквим пресудама има вршити особено и пошћуно одвојено од обрачуна за исплату стварне штете досуђене истом пресудом;

3) да се код исплате досуђених допунских трошкова не могу вршити никакви одбитци у корист фонда ратних инвалида, било у облику процента било у облику преостатака испод 1.000 (јединице, десетице и стотине);

4) да се код допунских трошкова досуђених једном истом лицу, по двома или већем броју извршних пресуда, укњижених код истог оп-

штинског суда не врши сабирање дотичних допунских трошкова, већ се свака досуда таквих допунских трошкова особено посматра и као таква обрачунава и исплаћује по свакој пресуди посебице, на начин како је у Закону изложено.

За стварну штету по таквим пресудама врши се сабирање на начин како је напред изложено код пресуда без допунских трошкова.

По оваквим пресудама о досуђеној стварној штети и допунских трошкова, исплата саме стварне штете има се вршити у свему онако како је чл. 10. пом. Закона предвиђено за исплату штете без допунских трошкова — I одељак чл. 11. истог Закона.

Исплату пак, допунских трошкова по дотичној пресуди Закон је предвидео и регулисао на овај начин:

а) исплата допунских трошкова који нису већи од 100.000 динара.

Такве исплате врше се обвезницама $2\frac{1}{2}$ процентне државне ренте рачунајући само пуне хиљаде. Преостатци испод 1.000 (јединице, десетице, стотине). ако би их било, врше се боном за репарацију.

Оштећеноме је досуђена стварна штета у суми 25.550 динара и допунски трошкови у суми 85.650 динара. Од досуђене штете (с обзиром на начин исплате како је напред на свом месту предвиђено), има се исплатити оштећеноме у обвезницама сума од 25.000 динара а преостатак у 550 динара задржава се у корист ратних инвалида.

Досуђени допунски трошкови у суми 85.650 динара исплатиће се оштећеноме обвезницама у износу пуних хиљада — дакле за суму од 85.000 динара, а за преостатак испод 1.000, који у овом случају износи 650 динара, оштећеноме се има издати бон за репарацију, који гласи на ту суму и на његово име. На тај начин према коначном обрачуну, оваква пресуда била би исплаћена оштећеноме: у обвезницама за суму од $25.000 + 85.000 = 110.000$ дин.; и у бону за репарацију за суму од 650 динара. За фонд ратних инвалида обустављена сума износи 550 динара.

б) Исплата допунских трошкова који су већи од 100.000 динара.

Такве исплате врше се на овај начин:

Првих 100.000 динара досуђених допунских трошкова, у сваком случају, исплаћују се обвезницама $2\frac{1}{2}$ процентне државне ренте. Вишак преко те суме, ма колики он био, исплатиће се:

једна половина, рачунајући само пуне хиљаде, такође у обвезницама $2\frac{1}{2}$ процента државне ренте, а остатак боном за репарацију, који гласи на целокупан такав остатак и на име оштећеног.

За овакав случај исплате наводи се овај пример:

Оштећеноме је досуђена стварна штета у суми 85.650 динара и допунски трошкови у суми 350.660 динара. Досуђена штета с обзиром на начин исплате како је напред на свом месту предвиђено, има се исплатити оштећеноме у обвезницама за суму од 85.000 динара, а преостатак у 680 динара задржава се у корист фонда ратних инвалида.

Досуђени допунски трошкови у износу 350.660 динара исплатиће се на овај начин:

Првих 100.000 динара исплаћује се оштећеноме обвезницама $2\frac{1}{2}$ процентне државне ренте. Од вишка преко те суме у 250.660 динара, исплаћује се такође обвезницама једна половина те суме, рачунајући само пуне хиљаде, која половина у овом случају у пуним хиљадама износи 125.000 динара. За остатак у $125.330 + 330 = 125.660$ динара, издаје се оштећеноме бон за репарацију, који гласи на ту суму и на његово име. На тај начин оштећени ће у исплату ових допунских трошкова добити у обвезницама $100.000 + 125.000 = 225.000$ динара и бон за репарацију у суми 125.660 динара.

Оваква пресуда према коначном обрачуну била би исплаћена оштећеноме: у обвезницама за суму од $225.000 + 85.000 = 310.000$ динара, и у бону за репарацију за суму од 125.660 динара. Обустављена сума за фонд ратних инвалида износи 680 динара

У изузетном случају, ако би вишак допунских трошкова преко 100.000 динара износио суму мању од 2.000 динара, цео тај вишак исплатиће се боном за репарацију, пошто половина испод 2.000 динара не садржи ни једну пуну хиљаду, да би се таква половина могла државном обвезницом исплатити.

За овакав случај исплате наводи се овај пример:

Оштећеноме је досуђено на име допунских трошкова 101.999 динара. Првих 100.000 динара исплатиће се обвезницама у одговарајућој вредности, а остатак у 1.999 динара боном за репарацију.

Исплата досуђене ратне штете и допунских трошкова по оним пресудама, по којима је оштећени пре исплате прибавио извесну корист.

Исплату таквих пресуда законодавац предвиђа у чл. 12. Закона о исплати ратне штете. У овој законској одредби предвиђени су ови случајеви:

1) где су оштећена лица раније добила позајмице у новцу из средстава добивених са секвестираних имања, или иначе ради обнове својих оштећених имања или радњи;

2) где су оштећена лица добила од државе стоку на приплод или иначе, или су добила каква друга добра на употребу или уживање на одређено или неодређено време;

3) где су оштећена лица добила извесне предмете од Дирекције Плена, или преко државних и самоуправних власти;

4) где су оштећена лица већ извршила нарудбине са више од 50% од свога оштећења.

За исплату ратних штета у оваквим случајевима закон је прописао особена правила за сваки случај посебице. Како је по закону, пре саме исплате оваквих пресуда потребно да Управа за ратну штету, као надлежна, донесе претходно потребне одлуке, по свима оним питањима, од којих зависи правилна исплата, то ће општински судови у свима напред изложеним случајевима са исплатом застати. Рад општинских судова по овим предметима ограничиће се само на то, да од оштећеног лица узме протоколарну изјаву о траженој исплати ратне штете са на

значењем, који случај примљене користи код њега постоји, па ће ту изјаву, заједно са овереним преписом његове пресуде, послати Управи за ратну штету на надлежно решење.

У случајевима где је по овој законској одредби потребно извршити процену вредности примљених добара или стоке, водећи рачуна о вредности њиховој у времену пријема, послаће се са актима и протокол такве процене.

Процена се врши код дотичног општинског суда од стране три процениоца; једнога бира оштећени, други је проценилац један одборник, кога општински суд са одбором стално за те послове буде одредио, а трећи је проценилац председник дотичног општинског суда или његов заступник. Процена се врши у присуству оштећеног, који на исту има права дати своје примедбе.

Треба имати на уму да у побројане случајеве не долазе случајеви *куповине добара од Управе за ратну штету* непосредно или посредно, по извршним пресудама на којима је куповна цена тачно означена и отписана; као и *случајеви примања почесне исплате* — *акон-*

пација у готовом новцу, коју аконтацију предвиђа члан 7. поменутог Закона.

Исплате у ова два случаја општински судови ће сами ликвидирати придржавајући се општих, већ изложених законских прописа. Отписане суме купљених добара, као и суме примљене аконтације у готову новцу, општински судови ће претходно одбити од досуђене стварне штете, па остатак исплатити обвезницама по општим наређењима за исплату. При таквом поступању потребно је претходно обратити пажњу на то, да ли је целокупна досуђена сума оштете (само стварне штете) мања или већа од 100.000 динара т. ј. да ли је целокупна сума досуђене штете ослобођена процентног законског одбитка 3% односно 5% у корист фонда ратних инвалида, или је досуђена штета таквим процентним одбитком по закону оптерећена.

У првом случају — кад је досуђена штета мања од 100.000 динара, и према томе горњег процентног одбитка ослобођена, вредност купљене стоке и добара, или сума примљене аконтације у готову новцу, има се просто одбити од досуђене оштете, па са остатком поступити

при исплати по општим, већ познатим законским наређењима.

За овакав случај исплате наводи се овај пример:

Оштећеноме је досуђено на име стварне штете 45.609 динара. Вредност купљене стоке или добара, отписане на пресуди, или сума аконтације у готову новцу износи 4.200 динара. Од целокупне суме досуђене штете у 45.609 динара одбија се означена отписана вредност куповине, односно аконтирана сума од 4.200 динара; добија се остатак у суми од 41.400 динара. Оштећеноме се исплаћује у обвезницама сума од 41.000 динара а преостатак у 400 динара припада фонду ратних инвалида.

У другом случају — кад је досуђена штета већа од 100.000 динара и према томе, поменути процентним одбитком оптерећена претходно се одбија проценат 3% односно 5% од целокупне досуђене стварне штете. Затим се од остатка има одбити вредност купљене стоке или других добара, или сума примљене аконтације, па са добивеним остатком врши се исплата по општим већ познатим законским наређењима.

За овакав случај исплате наводи се овај пример:

Оштећеноме је досуђено на име стварне штете 150.800 динара. Вредност купљених добара или стоке, отписане на пресуди, или сума примљене аконтације износи 4.500 динара. Од досуђене штете у 150.800

динара прво се одбија проценат 3 од сто за фонд ратних инвалида, који износи 4.524 динара. Добија се остатак у 146.276 динара. Од тога остатка одбија се отписана сума куповине или аконтирана сума у 4.500 динара и добија се остатак за исплату у суми од 141.776 динара. Оштећеноме се исплаћује у обвезницама 141.000, а остатак од 776 динара задржава се у корист фонда ратних инвалида.

ПРАВИЛНИК

О СУДОВИМА И НАКНАДИ ШТЕТЕ У ПОГРАНИЧНИМ КРАЈЕВИМА

ОД 25. МАЈА, 1923. ГОД.

**Одељак први. О праву на накнаду штете
и о врстама штета.**

Чл. 1. — Право на накнаду ратне штете у пограничним крајевима имају лица наше народности, која нису били поданици предратне Краљевине Србије и Црне Горе, а живе или су живела дуж војишта према Србији и Црној Гори и штета им је учињена у току 1914. и 1915. год.

Чл. 2. — Из права на накнаду штете искључују се:

а) они који су вршили изнуде од лица наше народности, лажно их оптуживали непријатељу, или против њих лажно сведочили,

б) лица, која су по уверењу суда радила противно интересима наше државе и народа,

в) лица, која су се по ослобођењу одметнула од власти,

г) они, који су били набављачи (лиферанти) непријатељске војске и државе.

Суд ће, при досуђивању накнаде код осталих лица водити рачуна о томе, да ли су оштећени за време рата обновили или увећали своју имовину, па ако јесу, суд ће им накнаду или смањити или их од тражења потпуно одбити.

Чл. 3. — Ако би оштећени имао извршну пресуду о накнади штете, па би се доцније утврдило, да постоји који од узрока напред побројаних, што искључују оштећеног од права на накнаду, досуђена накнада губи важност, а исплаћена се мора вратити.

У овом случају Државни Правобранилац предузеће потребне мере, да оштећени досуђену му накнаду не наплати или наплаћену врати.

Чл. 4. — Судови могу досуђивати лицима наше народности само ове штете:

1) штета на непокретностима: делимично или потпуно рушење или оштећење грађевина и зграда у опште; оштећење земљишта; оштећење или уништење шума, воћњака, ливада, забрана, винограда, башта, благородног дрвећа, плодова и ограда приликом наступања и одступања војске,

2) штета на покретностима: одузимање, уништај или пропаст делимично или у целини свих покретних добара и предмета као што су: књиге, готов новац, накит, драгоцености; сабрана жетва и сви пољопривредни производи; стока и све домаће животиње; сировине, полупрерађевине, роба, дрвена и гвоздена грађа; справе, алати; превозна средства на суву и води са прибором; прибор у опште; намештај, покућанство, обућа, рубље, пиће и т. д.

Друге какве штете као: реквизиције, контрибуције, принудни зајмови, личне штете и т. д. неће судови узимати у обзир.

Чл. 5. — Претрпљене штете на покретностима и непокретностима процењиваће се по вредности у времену и месту причињеног оштећења или уништења.

Само накит, уметнички предмети, збирке, старо оружје, као и предмети одређени за исхрану,

огрев и пиће процењиваће се по њиховој пред-
ратној цени у очи мобилизације.

Чл. 6. — Једној породици може се досу-
дити највише: за намештај и посуђе до 30.000
— динара; за одећу и обућу до 10.000 — ди-
нара; за рубље до 8.000 — дин. и на свако
дете још по 2.000 — динара.

Одељак други. Судови за накнаду ратне штете.

Чл. 7. — Ове штете расправљаће у првом
степену, поред Деветог Суда за ратну штету
који постоји у Београду и судови за ратну
штету који ће се образовати у Сарајеву, Мо-
стару и Дубровнику.

Чл. 8. — Девети Суд за ратну штету у
Београду расправљаће штете из жупанија: Срем-
ске, Торонталско-Тамишке и Бачко-Бодрошке.
Овим се не искључује његова досадашња над-
лежност.

Суд у Сарајеву расправљаће штете из ок-
руга: Сарајевског, Тузланског и Бања-Лучког;
суд у Мостару из округа Мостарског, а суд у

Дубровнику из области Дубровачке и котара
Бококоторског.

Чл. 9. — Судови у Сарајеву, Мостару и
Дубровнику образују се и суде по одредбама
Уредбе о накнади штете од 30. јуна 1920 год.
и њеним изменама и допунама од 9. јула 1921.
год. с тим, да судија грађанин буде узимат са
листе предложене од стране великог жупана у
Дубровнику, Сарајеву и Мостару.

По указаној потреби ови судови могу имати
два или више одељења.

Чл. 10. — Одлуке ових судова подлеже
расматрању Другог Вишег Суда за ратну штету
у Београду, а у случајевима из чл. 58. б. Уред-
бе о изменама и допунама у Уредби о накнади
штете и Касационог Суда у Београду.

Одељак трећи. О пријавама и процени штете.

Чл. 11. — Лица, која имају право на ову
накнаду штете, подносиће пријавне листе оп-
штинама, а у Босни и Херцеговини котарским
уредима, где им је штета учињена или где да-
нас живе, а у року од 3 месеца од дана који

Министар Правде преко „Службених Новина“ одреди као почетни дан за поднашање пријава.

Чл. 12. — За све штете пријава се подноси само на једном месту.

Чл. 13. — Сви подносиоци пријава дужни су назначити да ли су се раније, кад и где пријавили и тражили накнаду штете ратом причињене, и шта је по том тражењу урађено, ако и у колико они то знају.

Чл. 14. — Пријаве имају да поднесу и они лица, која су их раније поднела Деветом Суду у Београду, а нису имала права на накнаду пре Закона о исплати ратне штете, било да по њима није још донета коначна одлука, било да су одбијена.

Чл. 15. — Све ће се штете пријављивати на штампаним пријавама прописаним од стране Министарства Правде и објављеним у „Службеним Новинама.“

На случај да штампаних пријава нема, пријава штете извршиће се на обичној хартији на којој треба исписати исте рубрике.

У пријави треба да буде тачно назначено: предмети за које се накнада тражи; начин оштећења; вредност по чл. 5. овог Правилника и збир целокупног тражења у динарима.

Исто тако подносилац мора назначити своје име и презиме, занимање и место становања (улица и број).

Види у Додатку формулар Бр. 4.

Чл. 16. — Кад општина, односно котарски уред, прими пријаву, завешће је у нарочити списак и издаће подносиоцу реверс.

У реверсу ће бити назначена: адреса подносиоца, укупна сума тражене накнаде, редни број списка и колико је наплаћено таксе на основу чл. 18. овог Правилника, са потписом званичног лица, одређеног за примање пријаве.

Види у Додатку Формулар Бр. 5.

Чл. 17. — Списак је један за све врсте пријављених штета, води се у два равногласна примерка и садржи ове рубрике: редни број, датум пријаве, име и презиме и занимање оштећеног, суму тражене накнадне у динарима, и примедбу.

У заглављу списка мора бити истакнуто име надлештва које прима пријаву.

Чл. 18. — На пријави, према чл. 7. Уредбе о накнади штете, не лепи се никаква такса ако сума која се тражи не прелази 50.000 дин. Преко те суме прилепиће се унапред на самој пријави ова такса: од 50.001—100.000 дин. 10 динара, од 100.001—500.000 дин. 25 динара, од 500.001—1,000.000 дин. 50 динара, од 1,000.001—2,000.000 150 динара, од 2,001.000—5,000.000 дин. 500 динара, од 5,000.001—10,000.000 дин. 800 динара, и преко 10,000.000 дин. 1200 динара.

Чл. 19. — Све одлуке судова, изводи, писи и сва друга акта поступка, изазвани овим пријавама, не подлеже никаквој такси.

Чл. 20. — Последњег дана, одређеног за подношење пријава, надлештво које пријаве прима закључиће оба примерка списка и на крају истих словима утврдити број примљених пријава и целокупан износ пријављене штете.

Овако закључене спискове потписује старшина надлештва, односно његов заменик, и деловођа, ставља на њих печат и заводи у деловодни протокол. Наредног дана један од ова

два примерка шаље Министарству Правде, а други чува у својој архиви.

Чл. 21. — Све пријаве које општина, односно котарски уред, прими од појединаца поделиће на две групе, па оне, које се односе на штете учињене изван њиховог подручја, послаће надлежним општинама, односно котарским уредима, назначујући то у рубрици списка „примедба“ што га чува у својој архиви, а остале узеће у поступак по чл. 22. и 23. овог Правилника.

Чл. 22. — Кад општина, у којој је штета учињена прими пријаву и озваничи је, она ће је у пуној седници прочитати и проверавајући да ли је истинита или није, одговараће на следећа питања: када је пријављена штета учињена; да ли је раније тражена накнада за ову; има ли оштећени задруге и колико чланова; јесу ли они и кад тражили и добили накнаду а да ли не стоји који случај искључења од накнаде из чл. 2. овог Правилника.

Ово своје мишљење и примедбе изложиће општина на дну пријаве и сви ће се чланови потписати, јемчећи својом чашћу и имовином за

истинитост, и печат ставити, па ће онда пријаву послати надлежном суду најдаље у року од 10 дана рачунајући од дана пријема.

Чл. 23. — Да би се овако мишљање прибавило о штетама причињеним у Босни и Херцеговини тамошњи ће котарски уред груписати пријаве према појединим местима и предати их градским општинским већима, односно кнезовима тих места. Свако градско веће, односно кнез у споразуму са својим котарским уредом, изабраће два угледна грађанина па са њима дати мишљење по предњем члану.

Градско општинско веће односно кнезови ће ове пријаве у року од 10. дана предати својим котарским уредима, а они ће их одмах озваничити и послати надлежним судовима на даљи рад.

Одељак четврти. Поступак код судова за ратну штету.

Чл. 24. — Девети Суд за ратну штету и Други Виши Суд за ратну штету у Београду све пријаве који се сада код њих налазе, а долазе у надлежност судова по овом Правилнику, послаће надлежним судовима, који ће их здру-

жити са новим пријавама и узети у обзир приликом доношења пресуде.

Чл. 25. — Да би судови за ратну штету могли правилно расправити потраживања по поднетим пријавама, обраћаће се редовним надлежним судовима за све што је потребно да се извиди, ако се то не може у седишту суда извидети.

Умољени судови, сва тражења судова за ратну штету сматраће као хитна и одмах по њима поступити.

Чл. 26. — Кад умољени суд добије акт суда за ратну штету, позваће подносиоца пријаве одређеног дана да поднесе све доказе о свом праву и тражбини.

Свако је доказано средство допуштено.

За чињенице, која су јавно познате, није потребан никакав доказ.

Доцније се нови докази не могу примати.

Чл. 27. — Судови ће за ратну штету од редовног суда нарочито тражити:

а) да извиди, да ли оштећени испуњава услове из чл. 29. Закона о исплати ратне штете;

б) да извиди, да ли је штета престављена у пријави заиста учињена, кад и у којој величини, и од интересованог узети доказа о томе;

в) да испита сведоке и од њих узме заклетву;

г) да изврши избор вештака, ако буде потребно, као и да у смислу чл. 50. Уредбе бира другог вештака у место заступника државних интереса и да изврши потребно вештачење;

д) да извиди, да ли оштећени није лице које је по чл. 2. овог Правилника искључено од права на накнаду;

ђ) да саслуша оштећеног да ли је штогод и у ком виду добио од државе на име накнаде, кад и колико, и

е) да на крају увек узме реч од оштећеног на све што је извиђено и констатовано, а по том и заклетву на све наводе, ако је у своме делу.

Чл. 28. — Умољени суд, по показаној потреби, може тражити и сарадњу других власти, да би извршио оно што се од њега тражи, и те власти биће дужне одмах поступати по тим тражењима, сматрајући их такође као хитна.

Чл. 29. — Умољени суд вршиће извиђање без заступника државе.

Чл. 30. — Првостепени Суд за ратну штету кад предмет буде потпуно ислеђен саопштиће га на примедбу заступнику државе, по том ће донети одлуку без позива оштећеног, коме ће исту доставити у препису у смислу чл. 51. Уредбе.

Чл. 31. — Сва доказна средства, па и вештачко мишљење, суд ће слободно оцењивати.

Чл. 32. — Ако оштећени са одлуком није задовољан, може у року од 15 дана изјавити жалбу непосредно Другом Вишем Суду за ратну штету: или преко суда који је по његовој пријави ислеђивао, или преко надлежног Првостепеног Суда за ратну штету.

Умољени суд дужан је примљену жалбу испратити надлежном Првостепеном Суду за ратну штету у року од три дана по пријему.

Чл. 33. — Све пресуде првостепених судова за ратну штету, првостепени суд слаће Другом Вишем Суду за ратну штету, а овај

ће их, без обзира на досуђену суму, и без жалбе интересованог лица, по службеној дужности, расмотрити и даље по закону поступити, држећи се поред осталог и прописа овог Правилника.

Одељак пети. Опште одредбе.

Чл. 34. — Онај, који би се послужио доказима за које је знао да не одговарају стварности, те му је на основу истих досуђена накнада, која му не припада, или већа од оне на коју би имао права, губи према чл. 69. Уредбе о накнади штете право на целокупну досуђену накнаду штете, и биће тужен за повраћај свих примљених сума, а сем тога кажњен за такав поступак затвором до године дана, поред губитка грађанске части.

Губитак досуђених права и казну изрицаће, на тужбу Државног Правобраниоца, надлежан редовни суд.

Чл. 35. — Сва лица, указна и неуказна (јавни службеници и грађани), која се огреше о дужности прописане Уредбом о накнади штете и њеним Правилником и овим Правилником, одговараће, не само материјално, већ и дисципли-

ски Министру Правде по Закону о чиновницима грађанског реда од 18. фебруара 1864. год., осим судија за које вреде специјални прописи.

Чл. 36. — Све одредбе Уредбе о накнади штете од 30. јуна 1920. год. са изменама и допунама и њеног Правилника важе, у колико нису измењене Законом о исплати ратне штете од 29. новембра 1922. год. и у колико нису постале безпредметне на основу овог Правилника донетог према реченом закону.

Чл. 37. — Сва потребна мишљења за примену Уредбе о накнади штете, њеног Правилника, Закона о исплати ратне штете у колико се тиче ових судова и овог Правилника даваће Саветодавни Одбор, установљен при Министарству Правде на основу чл. 98. Уредбе о накнади ратне штете.

Чл. 38. — Ако се у току рада појаве извесна питања која Закон о исплати ратне штете и овај Правилник нису предвидели, Министар Правде, по саслушању Саветодавног Одбора, прописује потребне одредбе у духу постојећих закона и правилника за накнаду ратне штете.

Чл. 39. — Издаци око ових судова унеће се у буџет Министарства Правде.

Чл. 40. — Засебном Уредбом, коју ће потписати Краљ са законском снагом, на основу чл. 30. Закона о исплати ратне штете, регулисаће се на који ће се начин ликвидирати накнада штете овим лицима.

Чл. 41. — Сва решења Министра Правде, донета по овом Правилнику, извршна су.

Чл. 42. — Овај ће Правилник вредети од дана обнародовања.

Правилник је публикован у Бр. 141. Службених Новина од 25. јуна, 1923. год.

ОБЗНАНА УПРАВЕ ЗА РАТНУ ШТЕТУ О НАБАВКАМА НА РАЧУН РЕПАРАЦИЈА.

Министарски Савет на својој седници од 13. јула 1923. године, одобрио је:

Да приватна лица оштећена ратом могу вршити набавке на рачун репарација а на подлози својих пресуда и то:

1. Пољопривредници могу набавити пољопривредних справа и осталог материјала у износу укупном од 12,000.000 златних марака;

2. Индустијалци могу набавити материјал за индустрију и индустријске сврхе у износу од 12,000.000 златних марака;

3. Занатлије, трговци и друга лица могу набавити материјал у износу од 6,000.000 златних марака;

Кад овај кредит од 30,000.000 златних марака буде исцрпљен спроведеним наруџбинама следоваће накнадна одлука, да ли може бити и даљих поруџбина и за коју суму.

4. Државни чиновници и официри могу набавити разног материјала за своје потребе у укупној суми од 5,000.000 златних марака.

Употреба кредита овога као и пласирање поруџбина на рачун репарација вршиће се по следећим погодбама:

а) Сви уговори имају се закључити по процедури утврђеној Споразумом *Бемелманс-Кунце* који је наша влада прихватила и ратификовала;

б) Оштећена лица могу вршити набавке на рачун репарација за целокупну суму својег оштећења;

в) За привремено обрачунавање док се не утврди однос између златне марке и динара примениће се размер 9:1 т. ј. 9 динара једна златна марка. Овај обрачун није обавезан ни за државу ни за приватна лица и вредиће док се не утврди коначан однос.

Управа Ратне Штете неће давати никаква нарочита одобрења оштећеним лицима за набав-

ке на рачун репарација. Услови пак под којима приватни могу вршити набавке и закључивати уговоре поред напред наведених тачака обухватају и следеће погодбе:

1. Свака набавка на рачун репарација за приватно лице има пасти на терет примања из контингента за 1924. годину;

2. Прво плаћање, онај први аванс који се даје приликом поруџбина, не може никако бити у овој години него најраније на дан 1. јануара 1924. године. Од овог услова нема отступања;

3. Уговори које закључе приватна лица подносиће се Управи Ратне Штете на увиђај и оверу. Кад Управа утврди да један уговор одговара свима напред наведеним условима она ће уговор оверити и послати га одељењу за Извршење Међународних Уговора на даљи рад. Уговоре треба подносити у једанајест примерака на француском језику, а према нарочито утврђеном формулару.

СПОРАЗУМ.

Следећи споразум, намењен да утврди процедуру за лифровање у натури предвиђено

Анексима 2. и 4. осмога дела Версаљског Уговора, закључен је између:

Г.Г. Бемелманса представ. Репарационе Комисије и Кунце-а, представника немачке Владе.

Чл. 1. — Репарациона Комисија и Немачка Влада, желећи да успоставе што је могуће практичнију процедуру за лифровање у нитури предвиђено у Анексима 2. и 4. осмога дела Версаљског Уговора, споразумеле су се да приме у томе циљу, сем узузетака предвиђених овим документом, уговоре закључене непосредно између савезничких и немачких поданика а у смислу уобичајене трговачке праксе, у коју ће се немачка Влада мешати само у границама одређеним овим споразумом.

Овај Споразум је закључен с једне стране у циљу да олакша исплату репарација, а са друге инспиришући се једино економским разлозима који управљају нормалном трговином.

Савезничке Владе које буду усвојиле процедуру ниже изложену, и Немачка Влада која ју је усвојила, инспирисаће се, у примењивању исте једино тим разлозима, искључујући све остале.

Чл. 2. — Успостављену процедуру овим Споразумом Комисија за Репарације ће поднети савезничким заинтересованим Владама; свака Влада је слободна да је усвоји или да је одбаци, подразумевајући наравно, да се ова процедура не може употребљавати упоредо са још једном другом, и свака Влада која га буде усвојила, биће везана свима одредбама овога Споразума.

Овај споразум остаће на снази, између Репарационе Комисије и Немачке Владе, до 31. децембра 1922. године а затим ће се продужавати прећутно из године у годину, осем случаја отказа са једне или друге стране пре 30. новембра сваке године.

Свака Влада савезничка која га буде усвојила обавезује се да га примењује најмање за време од шест месеци. После тога периода, Влада има права, ако Споразум не функционише на задовољавајући начин, да тражи од Репарационе Комисије да је разреши Споразума, са претходним обавештењем од најмање месец дана.

Немачка ће Влада такође имати право, на крају тог периода од шест месеци а са претходним обавештењем од најмање месец дана, да тражи од Репарационе Комисије да је разреши

Споразума у односу према једној извесној Савезничкој Влади, за коју би Комисија у више махова констатовала да није поштовала одредбе овога Споразума. Комисија ће имати да одлучи само у случају где Савезничка Влада и Немачка Влада не би били сложни у томе да се одрекну ове процедуре.

Чл. 3. — Сматрани су као поданици дотичне савезничке Земље, на основу чл. 1., све цивилне и моралне личности чије је место боравка у тој Земљи а подлежу њеним законима, а у које спадају¹⁾:

а) Све групације својеволјно конституисане између поданика једне исте Савезничке Државе.

б) Све јавне (администрације) установе које купују за своје сопствене потребе, а на начин консакриран законом или обичајем.

Такође ће се моћи користити овом процедуром, али само у циљу стварне надокнаде својих локалних претрпљених штета, сви пострадали који припадају народности земље чија је Влада применила ову процедуру, чак и онда ако не бораве у једној Држави која има право на накнаду штете.

Ништа из чл. 3. и 4. неће спречити једну савезничку владу и немачку владу да слободно (несметано) закључе међу собом сваки уговор, одобрен овим Споразумом између њихових поданика.

1) Подразумева се да се овом процедуром директних трактација не могу користити, ни са немачке стране ни са стране савезника, групе, надлежства или организми којима на основу административних закона или правила, заинтересовани морају приступити или обратити се у циљу да учине или приме поручбине на рачун „Репарација“. За њих остаје отворена факултативна процедура последњег става чл. 3.

Чл. 4. — Биће сматране као немачки поданици, на основу чл. 1., све личности цивилне или моралне које имају место боравка у Немачкој а потпадају под немачке законе, а специјално произвођачи, групације својеволјно конституисане, као „Fachverbände“ или „Landesauftragstellen“ и квалификоване фирме за трговину „en gros“, предузеће или извоз.

Обратно овима, биће искључене трговачке фирме које су основане или које ће се основати у циљу да служе као посреднички биро за ли-

феровање те природе, исто као и агенти ока-
зионални.

Ништа се у овоме члану не противи да
се произвођачи својевољно групишу међу собом
у циљу лифровања.

Чл. 5. — И надаље ће моћи бити доби-
вања једино на основу процедуре Уговора о
Миру, робе чији је извоз апсолутно забрањен
или може бити примене до само према конти-
генту одређеном и објављеном у трговачким
дневницама или периодичним листовима. Листа
те робе је репродукована у Анексу А, која се сма-
тра да је потпуна, овога датума. Споразумно
између Репарационе Комисије и Немачке Владе,
та ће листа, свака три месеца, бити подвргнута
ревизији. Прва ће ревизија бити извршена 1. ок-
тобра 1922. год.

Артикли који су набројани у листи у пи-
тању нису подвргнути ни једној одредби овога
Споразума ни, нарочито, одредбама чл. 15.

Анекс „А“

1. Природно и вештачко ђубре, изузимајући
поташно ђубре немешано са другим вештачким ђу-
бретом;

2. Фурде сваке врсте;

3. Жита, поврће и махунаста фурда, изузев-
ши оне која се употребљује као семе;¹⁾

1) Одобрење може бити издато према стању
производње.

4. Стока и хранљиви производи од стоке, изу-
зевши морску рибу, те и прице (изузевши живину);

5. Млеко, масло, сир, јаја и мед;

6. Дрво сваке врсте, изузимајући све прои-
зводе фрбриковане од дрвета;

7. Воћа која дају уље;

8. Уље и маст за јело;

9. Кромпир, репа сваке врсте и храњиво биље;

10. Воће;

11. Шећер сваке врсте;

12. Пиринач, бруто и пречишћен;

13. Млинарски производи (изузевши пиринач)
и брашна од поврћа;

14. Пиво;

15. Воћно вино, изузевши вино од грозђа у
количини већој од 1000 (хиљаду) литара;

16. Штирак и производи од штирка изузи-
мајући штирак од пиринча;

17. Пивски квасац;

18. Сукседани кафе;

19. Храњива теста, колачи, слаткиши, конзерве
од меса, од воћа и од поврћа;²⁾

2) Одобрење може бити издато према стању
производње.

20. Цемент фабрикован од цигла и од унутарњих производа;

21. Отпатци од челика и растопљене масе;

22. Парафин;

23. Бензол;

24. Коже (израђене);

25. Обућарски артикли;

26. Коже унутарње производње (сирове);

27. Танин (кора за штављење кожа) унутарње продукције.

Чл. 6. — Следећа роба неће ни у ком случају моћи бити добивена процедуром утврђеном овим документом;

1. Сва роба страног порекла а која није претрпела никакву трансформацију на немачкој територији;

2. Хранљива материја рађена од увезене сировине;

3. Артикли од злата, платине и сребра.

Чл. 7. — За артикле набројане у листи В, овде додатој, а који ће артикли бити куповани по процедури утврђеној овим Споразумом купац ће платити продавцу у готовом, неспоредно за сваки артикал проценат назначен у листи.

Овај члан неће се примењивати на пред-

мете које купују оштећени, или на предмете који ће, такви какви су, бити предати оштећенима за реконструкцију њихових фабрика, радионица, непокретности и индустријских инсталација¹⁾ искључујући реконструкцију трговачких стокова.

С друге стране, ако би се на један уговор имао применити *Réparation Recovery Act*, или каква слична легислација, сума која би се имала у готовом платити немачком извознику за артикле набројане у Анексу В, биће — свакога пута кад би сума која се има платити у смислу Анекса В, додана одбитку који предвиђа *Rèp. Rec. A.* или једна слична легислација, прешла целокупну вредност робе — смањена за онолико колико износи тај вишак.

¹⁾ Пошто се подразумева да се та реконструкција не мора извести на један апсолутан начин.

Анекс „В“

(С резервом проучавања од стране савезничких и немачких стручњака).

Листа артикала који садрже толико материје страног порекла да могу бити лиферовани једино ако су плаћени у готовом онолико колико кошта страна сировина коју садрже.

Средњи проценат сировине
странога порекла.

Полу-фабриковани продукти свих метала изу-
зимајући гвожђа, метали ливени и ковани 75 од сто;

Крупни или ситни предмети од бакра или
мешавине бакра 60 од сто;

Апарати за пиваре, дистилерије, шећерне фа-
брике и сличне индустрије 50 од сто;

Помоћни апарати за казане и цеви 50 од сто;

Електрични каблови, изоловане жице, акуму-
латори 90 од сто;

Динамо, електрични мотори, ротативни и утвр-
ђени трансформатори 35 од сто;

Ливено бруто и челик бруто 55 од сто;

Ковани челик 35 од сто;

Следећи хемијски производи:

Асид борик, (борна киселина);

Натриумов борат;

Винска Киселина;

Лимунова Киселина;

Јодови препарати;

Купрум и алимин. бакар;

Оловни оксид; калајни оксид; оловни шећер;
вински стреш; танин; соли злата; соли сребра; соли
калаја; соли олова; бисмутове соли; бакарне соли;
једињење живе и молибдена; крмез; оловни миниум;
оловни карбонат; бакрени сулфат; цинобер; султорни
фитиљ; стаклене боје; екстракти 90 од сто;

Уље за храну; уље за подмазивање; сапуни;
глицерин; ланолин; материје; лак и масне боје; лак
и смола 80 од сто;

Артикли од гуме, и плута 90 од сто;

Конац; тканине 90 од сто;

Други производи текстилне индустрије 55
од сто;

Танке коже прерађене, крзна и коже сваке
врсте 90 од сто;

Производи седларски, марокинерија, куфери,
обућарски и ручни производи канти 50 од сто;

Метле, четке, четкице и плетарски произ-
води 45 од сто;

Сировина увезена која је, у незнатој мери
прерађена — има се одредити.

Чл. 8. — Уговори¹⁾ који би се закључили
непосредно споразумом морају бити закључени
за најмања 1.500 златних марака.

За уговор — или евентуални авенан тих
уговора — водиће се непосредни преговори из-
међу заинтересованих, на основу трговачких
обичаја. Сваки од заинтересованих је обавезан
да се придржава закона и правила своје земље,
подразумевајући ту и законе о извозу и увозу;
у уговор ће се унети споразум заинтересованих
о плаћању на рачун репарација.

Уговори (или авенани) поднети на хомологацију (одобрење) морају садржати ову клаузулу:

„По изричном споразуму између партија, роба која је предмет овога уговора намењена је да буде употребљена или прерађена искључиво на територији савезничке заинтересоване Државе (подразумевајући под њене доминије колоније, земље протектората и земље над којима има мандат)”²⁾

Уговорачи су једини одговорни за извршење те клаузуле, и они су слободни да у уговор (или авенан) унесу сваку правну санкцију о којој се споразуму; међутим, савезничке Владе које буду усвојиле ову процедуру учиниће све напоре, у границама своје денашње легислације, у циљу да спрече повољан извоз те робе.

¹⁾ Под речи „Уговор“ подразумева се:

а) један докуменат који су потписале ове партије;

б) обавезна понуда са или без услова, примљена без резерве од стране клијента, писмом или телеграмом;

в) обавезно тражење, примљено без резерве од стране лиферанта, писмом или телеграмом.

Под „датум закључења уговора“ подразумева се: било датум када су докуменат потписале обе

стране, било датум када је примљено писмо или телеграм којим се усваја тражење или понуда.

²⁾ Та клаузула не омета примену другог става члана 3.

Чл. 9. — Те уговоре (или авенане) од тренутка кад су потписани па најдаље у року од 14 дана, савезничка заинтересована Влада поднеће, по жељи заинтересованих, Репарационој Комисији на одобрење.

Репарациона Комисија ће одмах доставити немачкој влади (Kriegslastenkommission) тај уговор (или авенан). Немачка Влада може о томе уговору бити обавештена и од стране њенога поданика. То достављање уговора биће учињено аутоматски, и имаће важност привременога одобрења.

Та потврда (хомологација) постаће *ipso facto* дефинитивна у року од 14 дана за уговоре (а осам дана авенане) рачунајући од дана нотификације, сем ако не би једна или друга заинтересована Влада, у томе року поднела Репарационој Комисији мотивисан захтев да се повуче дата привремена потврда, а на основу једнога од следећа четири разлога:

а) Ако је тај уговор (или авенан) у про-

тивуречју са овим Споразумом или са ма којим другим евентуалним допуњујућим Споразумом.

б) Ако постоји превара у цени и условима тога уговора (или авенана);

с) Ако одборење за извоз није подигнуто при истеку горе поменутог рока од 14 дана (или осам дана);

д) Ако одобрење за извоз није дато.

У случају (а) и (б) Комисија за Репарације ће у року од осам дана донети одлуку о захтеву за повлачење потврде који јој је поднет, а пошто у томе року заинтересоване Владе по својој жељи буду биле саслушане.

У случају (с) Комисија за Репарације ће одлучити тек при истеку тога рока од осам дана, ако тога последњег дана не буде била извештена о томе, да ли је извоз одобрен или одбијен¹⁾.

У случају одбијања издавања одобрења за извоз у смислу (с) или (д) Комисија за Репарацију ће моћи тражити одржање потврде тек онда пошто буде заједно са немачком Владом успоставила, да постоји дискриминација.

Ни захтев о повлачењу потврде, ни потребно проучавање питања за доношење одлуке од стране Репарационе Комисије неће ни закаснити ни

обуставити извршење уговора (или авенана) који ће тећи и важити од дана његовог закључења, сем ако би партије углавиле обратно.

У случају повлачења потврде, сем ако партије не би стипулирале обратно, сваки ће уговор (или авенан) имати на даље доносити своје последице између партија као обичан трговачки уговор.

Ништа у овом члану ни у једноме другом члану овога Споразума, не може никада бити протумачено као представљајући одобравање, чак ни прећутно немачког режима извоза, у колико се односи на његову важност према одредбама Версаљског Уговора.

1) Ако је одобрено у томе року од осам дана, хомологација постаје, сама по себи, дефинитна.

Чл. 10. — Дефинитивна потврда уговора имаће следеће последице:

1. Немачка Влада одмах ће издати одобрење за извоз ако то већ није учињено;

2. Немачка Влада одмах ће предузети на себе све финансијске обавезе савезничког поданика према немачком поданику, а на основу предвиђеног уговора (или авенана) и углављених

рокова, сем обавеза које се односе на плаћања у готовом предвиђених чланом 7.;

3. Комисија за Репарације кредитираће немачку Владу задуживањем савезничке заинтересоване Владе вредношћу у златним маркама одговарајућу суми коју је на тај начин издала немачка Влада;

4. За тим, савезнички ће поданик имати само са својом Владом да се обрачунава за регулисање финансијских обавеза дефинисаних у тач. 2. овога члана. Наравно, он ће имати да непосредно према немачком поданику одговори својим обавезама плаћања у готовом, сходно примени чл. 7.;

5. Сем онога што се односи на финансијске обавезе из т. 2. овога члана, уговор (или авенан) биће извршен само између уговорача који ће бити, један према другоме, потпуно обавезни клаузулама тога уговора (или авенана). Нарочито, ниједна Влада није одговорна за солвабилитет свога поданика.

Чл. 11. — Биће примљени на потврду и потпуно извршење под условима прописаним овим Споразумом, сви уговори чији рокови не-

премашују две године по истеку рока овога Споразума.

Плаћањима која буде учинила Немачка на основу овога Споразума и после његовога истека биће кредитирана Немачка Влада од стране Репарационе Комисије а за рачун оних обавеза Немачке које буду биле одређене за одговарајућу финансијску годину. Датум кредитирања Немачке имао би одговарати датуму извршеног плаћања.

Чл. 12. — У циљу да се олакша извршење тач. 2. и 3. чл. 10. немачка Влада ће повући чекове, модела овде приложеног (Анекс С) на једну или више банкарских организација, које буде одредила.

Начин употребе тих чекова биће регулисан нотом (Анексом Д).

Немачка Влада се изрично обвезује да, у банкарским организацијама одређеним за исплаћивање чекова, увек држи потребне резерве за исплаћивање тих чекова *à présentation*; једина ће она бити одговорна за све последице једнога неисплаћивања чека, сем у случају предвиђеном у тач. 7. анекса — ноте Д.

Анекс „Д“

Процедура плаћања.

1. У уговором (или авенаном) одређеним роковима за разна плаћања, Немачка Влада ће предати заинтересованој Савезничкој Влади, на тражење ове а преко Репарационе Комисије, чекове предвиђене у чл. 12. [У тим чековима, који ће бити наплаћени једино у папирним маркама, биће назначена она монета која је предвиђена уговором. С гледишта регулисавања немачке спољне трговине, та плаћања биће сматрана као плаћања у страним девизама. У исто време Немачка ће Влада предати Комисији за Репарације еталон број 1. Ако уговор (или авенан) предвиђа да се исплата има учинити одмах, Немачка Влада ће издати одговарајући чек, без нарочитог тражења, пре истека рока од 14 дана (осам дана). — 2. Савезничка Влада, пошто се буде споразумела са својим подаником, предаће му чек и доставиће, у исто време, еталон бр. 2. банкарској организацији коју је назначила Немачка Влада. — 3. Савезнички уговарач доставиће где треба немачком уговарачу поменути чек, који ће бити исплаћен á *présentation* од стране банкарске организације коју је назначила Немачка Влада. — 4. Чек тако исплаћен, биће послат Репарационој Комисији која ће кредитирати Немачку Владу задужењем савезничке заинтересоване Владе, одговарајућом вредношћу у златним маркама учињене исплате. Датум кредитирања биће датум када је учињена исплата. — 5. Сва претварања у златне марке свих сума

одређених уговором (или авенаном), вршиће се истога дана — сем накнадног аранжмана између Комисије за Репарације и Немачке Владе — по курсу дана када је закључен уговор (или авенан), а по методи Комисије за Репарацију. — 6. Финансијске измене које би изискивале извршење уговора (или неизвршење) неће бити учињене непосредним исплаћивањем између заинтересованих, већ ће се обавити на следећи начин: а) Ако је вишак (приде) у корист немачког уговарача, плаћање ће бити учињено на тражење Комисије за Репарације, која ће за ту суму кредитирати Немачку Владу: плаћање и кредитирање обавиће се сходно процедури овога Анекса; б) У обратном случају, савезнички уговорач учиниће што је потребно да се та разлика врати Немачкој Влади коју ће Репарациона Комисија задужити у висини те суме а на тражње заинтересоване Савезничке Владе. — 7. Све заинтересоване стране имаће увек право, у законитој форми и условима а на свој ризик, да се успротиве исплати тих чекова.

Чл. 15. — Немачка Влада се обавезује да не предузима ни да допусти да се предузме ма каква мера која би имала као резултат слабљење престација чињених извршивањем овога Споразума, а у односу према обичним трговинским трансакцијама са заинтересованом Савезничком Земљом.

Чл. 14. — Савезничке Владе које буду усвојиле овај Споразум и Немачка Влада обвезују се да предузму све могуће мере којима би предупредиле сваки договор или превару, као и сваку повреду одредаба овога Споразума и потпомагаће се у томе циљу; оне ће, преко Репарационе Комисије, узајамно обавештавати се о свему што је корисно у томе циљу.

Чл. 15. — Ништа у овоме Споразуму неће бити сматрано као сметња једној Влади у томе да се послужи својим правом и својим поданицима снизи царинске тарифе, или да допусти да се њени оштећени грађани користе бенефицијама предвиђеним у њеној легислатури (са, у сваком случају резервисаним правима која има једна друга Држава на територији Земље која усваја процедуру предвиђену овим Споразумом и то на основу последњих трговинских уговора или споразума).

Сем тих смањивања тарифе или бенефиција, никакав посредан или непосредан попуст на износ уговорене суме неће бити учињен савезничким поданицима, сем у изузетним случајевима или кад то изискује апсолутна потреба.

Немачка Влада ће на време бити обавештена о висини попушта који би био у том случају одобрен.

Чл. 16. — Комисија за Репарације и немачка Влада биће у сталној вези с циљем да се осигурају да висина учињених плаћања немачке Владе као и плаћања која тек има да учини у текућој финансијској години, а на основу овога Споразума, додата осталим плаћањима и лифровањима учињеним или која има да учини та Влада у истом периоду, не премаше немачке обавезе које су одређене за тај период.

Чл. 17. — Сва лифровања учињена на основу овога Споразума, сматрана су, у сваком погледу, као лифровања у натури учињена на основу 8. дела Версаљског Уговора.

Чл. 18. — Савезне Силе које буду усвојиле процедуру предвиђену овим Споразумом мораће се споразумети са немачком Владом у случају да намеравају да у Немачкој оснују званичне савезничке органе који би се бавили применом овога Споразума. Подразумева се, да ни ово ограничење нити ма какво друго аналогно,

не може се применити на консуларна тела чија права и атрибуције морају остати недирнута. Питање се и не поставља о томе да се у њих унесе ма какво слабљење овим Споразумом.

Чл. 19. — Комисија за Репарације ће одлучити о свима тешкоћама које би се појавиле у примењивању овога Споразума између свих Савезних Влада, које буду биле усвојиле процедуру коју тај Споразум успоставља или између једне или више савезних Влада и Немачке Владе.

Чл. 20. — Овај аранжман ступиће на снагу датума кога немачка Влада буде Репарационој Комисији нотификовала да је Закон Немачке Државе односећи се на примену тога Споразума обнародован.

Писано на немачком и француском језику. У случају разлике у двама текстовима Споразума и његових додатака, француски текст ће бити меродаван.

Д О Д А Т А К

Место

(где је штета учињена)

Општина, односно котарски уред

Срез

Област

Број

ПРИЈАВА ШТЕТЕ РАТОМ ПРИЧИЊЕНЕ

(чл. 29. Закона о исплати ратне штете).

Име и презиме оштећеног

Кога има у кући

Шта има од имања

Колико је плаћао на име пореза и приреза 1912. и 1913. године, и колико данас плаћа

П И Т А Њ А	О Д Г О В О Р И		Примедба	Одговор државног заступништва
	Начина оштећења	Величина штете по вредности сваког предмета		
1. Непокретна имаовина: делимично или потпуно рушење или оштећење грађевина и зграда у опште: оштећење земљишта; оштећење или уништење шума, воћњака, ливада, забрана, винограда, башта, благодарног дрвећа, плодова и ограда.	У времену и месту причињене оштећења или уништења под тач. 1 и 2 а и б.	У времену уочи мобилизације под тач. 2. в.	Збир у дин.	

2. а) Покретна имаовина: справе уопште као: плугови, дрљаче, сејалице, ашови, будаци, српови, косе, и т. д. стока и сточни производи; људска и сточна храна и оштећени усеви, и т. д. роба, дрвена и гвоздена грађа и т. д.									
б) покућство: намештај и посуђе; одећа, обућа и рубље, постелење ствари. и др.									
в) накит, драгоцености, уметнички предмети, збирке, старо оружје као и предмети одређени за исхрану, огрев, пиће и др.									

Свега динара

НАПОМЕНА: да ли је оштега раније, кад и где пријављена и накнада тражена, да ли је подносиоцу познато шта је по том ранијем тражењу урађено

У

Потпис подносиоца

1923. год.

(улица и број).

Одговор општине (градског већа, односно кнеза са грађанима) у см. чл. 22. и 23. Правилника.

Формулар Бр. 5.

РЕВЕРС

Г. _____
из _____

поднео је данас
пријаву за накнаду
штете.

Број списка	Укупна сума тражена на- кнаде	Колико је на- плаћено таксе

Учешћа

(На полеђини)

Пријаве се подnose према чл. 11. Правилника бр. 2.443 општинама, а у Босни и Херцеговини котарским уредима.

Пријава се подноси само на једном месту; она треба да буде истинита, да одговара правом стању ствари, да буде читко и чисто написана.

Оштећени су дужни у пријави тачно назначити: да ли су раније, кад и где пријавили и тражили накнаду штете ратом причињене и шта је по том тражењу урађено; предмете за које се накнада тражи; начин оштећења; величина штете сваког предмета по вредности у времену и месту причињеног оштећења или уништења, а за накит, уметничке предмете, збирке, старо оружје, предмете одређене за исхрану, огрев и пиће по предратној цени у очи мобилизације; збир целокупног тражења у динарима; име и презиме и место становања (улица и број) подносиоца.

Пријаву имају да поднесу и она лица која су је раније поднела Деветом Суду за Ратну Штету у Београду, а нису имала права на накнаду пре Закона о исплати ратне штете од 29. новембра 1922. год. било да по њима још није донета коначна одлука, било да су одбијена.

Именовати по наособ код сваке рубрике предмете који су однети, уништени, оштећени или постали неупотребљиви.

Код свију тачака где се помињу оштећени предмети треба навести у „Примедби“: ко их је и када оштетио, узео или однео.

За непокретну имаовину код тач. 1., и покретну имаовину код тач. 2. под а и б означити величину штете по вредности у очи мобилизације.

Реквизиције, контрибуције, принудни зајмови, личне штете и друге штете, осим наведених на непокретностима и покретностима не могу се пријављивати.

Општине, односно котарски уреди, по завођењу пријаве у списак издаће подносиоцу реверс, који се налази на овој пријави и на њему метнути: број пријаве из списка, укупну суму тражене накнаде, колико је плаћено таксе и адресу подносиоца. Реверс ће потписати званично лице одређено за пријем пријава.

СРЕДНО ИЗВРШНО УРЕЂЕЊЕ
СРЕДНО ИНФОРМАЦИОНА
БОСАНСКО-ХЕРЦЕГОВИНСКО БЕЛАСИЧКО ПОЛЈЕ
Inv. br. 37172
SIGN _____

IZVRŠNO VEŠE
INFORMACIONI
PLATNO
BEOGRAD

Inv. br.
37172

САДРЖАЈ

	Страна
Закон о исплати ратне штете	3
Правилник за извршење Закона о исплати ратне штете	35
Уредба о Управи за ликвидацију ратних штета .	45
Упутства управе за ратну штету за правилан и једнообразан рад по свима пословима око исплате ратне штете	61
Правилник о судовима и накнади штете у пограничним крајевима	89
Обзнана управе за ратну штету о набавкама на рачун репарација	105
Додатак формулари	131
